

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Rzeszowie

LRZ.410.023.07.2016

P/16/092

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Rzeszowie

Trzebowniko 22, 36-001 Trzebowniko

T +48 17 780 23 00, F +48 17 780 23 06

lrz@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/16/092 – Funkcjonowanie świetlic szkolnych
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie
Kontroler	Władysław Tabasz, doradca prawny, upoważnienie do kontroli nr LRZ/125/2016 z dnia 13.10.2016 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Szkoła Podstawowa im. Walerii Szalay-Groele w Przecławiu ul. Rynek 6, 39-320 Przecław, zwana dalej „Szkołą”.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Małgorzata Nicpoń, Dyrektor SP w Przecławiu od dnia 1 września 2012 r. (dowód: akta kontroli str. 3)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Uzasadnienie oceny ogólnej

Szkoła diagnozowała potrzeby edukacyjne i rozwojowe oraz zainteresowania uczniów, ale na tej podstawie nie utworzyła grup wychowawczych.

Przy organizacji części grup Szkoła kierowała się takimi kryteriami jak godziny przyjazdów i odjazdów środków transportu, w ramach zorganizowanego przez gminę bezpłatnego dowozu uczniów. W roku szkolnym 2016/2017 utworzyła 2 grupy, w tym 1 grupę w oparciu o zbiorowo potraktowane potrzeby edukacyjne i rozwojowe oraz zainteresowania uczniów, a także 1 grupę kierując się kryteriami godziny przyjazdów i odjazdów środków transportu.

Dokonana przez Kuratora Oświaty ocena jakości prowadzonych zajęć świetlicowych w zakresie określonym przez NIK zleceniu kontroli, zawierała stwierdzenie, że przy tworzeniu w roku szkolnym 2016/2017 grup świetlicowych wprowadzie zdiagnozowano potrzeby i zainteresowania uczniów – kandydatów do zajęć świetlicowych, natomiast nie uwzględniono wyników diagnozy w momencie tworzenia grup, biorąc pod uwagę tylko czas przebywania ucznia na świetlicy szkolnej, który jest uzależniony od organizacji dowozu uczniów do i ze szkoły.

Szkoła opracowała i przestrzegała szczegółowe procedury bezpieczeństwa uczniów zapisanych do świetlicy, w tym przekazywania opieki nad uczniami, którzy po zakończonych lekcjach udają się do świetlicy, jak również ze świetlicy na lekcje lub do autobusu szkolnego. Wychowawcy świetlicy mieli możliwość ustalenia przyczyn z powodu których uczeń zapisany na zajęcia świetlicowe, nie uczestniczy w nich. Pod opieką jednego nauczyciela podczas prowadzonych zajęć w analizowanych okresach, nie pozostawało więcej niż 25 uczniów.

Dyrektor Szkoły sprawował nadzór nad świetlicą szkolną, poprzez obserwacje, monitoring obecności, kontrole dzienników, analizę sprawozdań i ankiet, włączanie tematyki świetlicy do programu posiedzeń Rady Pedagogicznej, a także wykorzystywał ustalenia ze sprawowanego nadzoru do poprawy jej funkcjonowania.

Szkoła po zmianie w 2014 r. ustawy o systemie oświaty¹, podjęła działania mające na celu uwzględnienie w organizacji prowadzonych zajęć świetlicowych postanowień art. 67 ust. 5 ustawy, tj. zmieniła *Statut Szkoły*² w zakresie odpowiadającym treści tego przepisu oraz regulamin świetlicy szkolnej przyjmując, że: dla uczniów, którzy muszą dłużej przebywać w szkole ze względu na czas pracy ich rodziców lub prawnych opiekunów, ze względu na organizację dojazdu do Szkoły, oraz ze względu na inne okoliczności wymagające zapewnienia opieki w Szkole, Szkoła organizuje świetlicę; świetlica szkolna zapewnia zajęcia świetlicowe uwzględniające potrzeby edukacyjne oraz rozwojowe dzieci, a także ich możliwości psychofizyczne, w szczególności zajęcia rozwijające zainteresowania uczniów, zajęcia zapewniające prawidłowy rozwój psychofizyczny oraz odrabianie lekcji; w świetlicy zajęcia są prowadzone w grupach wychowawczych; liczba uczniów w grupie nie powinna przekraczać 25 osób.

W ocenie NIK powierzchnia sali przeznaczonej na świetlicę była niewystarczająca w stosunku do liczby zapisanych do niej uczniów, a wymiary drzwi wejściowych do świetlicy i zaopatrzenie drzwi w próg nie odpowiadały obowiązującym normom prawnym przyjętym dla obiektów użyteczności publicznej.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

Opis stanu
faktycznego

Organizacja zajęć świetlicowych pod względem zapewnienia właściwej opieki nad uczniami

1. Sposób organizacji zajęć świetlicowych

1.1. W Szkole w latach szkolnych 2014/2015, 2015/2016 i 2016/2017 zorganizowano zajęcia świetlicowe.

W roku szkolnym 2014/2015 liczba wszystkich uczniów w Szkole wynosiła 255, w tym 137 w klasach 1-3, liczba uczniów dowożonych 64 (23 z klas 4-6), przy 0,63 etatu wychowawcy świetlicy (3 wychowawców), w 3 grupach wychowawczych (min. 4 max 25 osób w grupie), a w zajęciach świetlicowych uczestniczyło 87 uczniów: 61 z klas 1-3 i 26 z klas 4-6. Zajęcia prowadzone były w Sali świetlicy (2 pomieszczenia) z 4 dodatkowymi pomieszczeniami wykorzystywanymi do prowadzenia zajęć świetlicowych w godzinach 6.45-7.45 i 11.45-15.45. Zajęcia prowadzone były w trzech grupach wychowawczych: I grupa poranna dla uczniów klas 1-3, w której uczestniczyło 25 uczniów, II grupa poranna dla uczniów z klas 4-6 dojeżdżających do szkoły, których czas oczekiwania na rozpoczęcie zajęć wynosił 30 minut, w których uczestniczyło 25 uczniów oraz III grupa popołudniowa dla uczniów z klas 1-3, w której uczestniczyło 25 uczniów. Liczba godzin zajęć świetlicowych wynikających z arkusza organizacji pracy szkoły wynosiła 20 i realizowało je 3 nauczycieli, pozostałe godziny realizowane były w ramach godzin wynikających z art. 42 ust. 2 pkt 2 KN.

W roku szkolnym 2015/2016 liczba wszystkich uczniów w Szkole wynosiła 258, w tym 154 w klasach 1-3, liczba uczniów dowożonych 70 (30 z klas 4-6), przy 0,88 etatu wychowawcy świetlicy (5 wychowawców), w 4 grupach wychowawczych (min. 6 max 25 osób w grupie), a w zajęciach świetlicowych uczestniczyło 98 uczniów: 77 z klas 1-3 i 21 z klas 4-6. Zajęcia prowadzone były w Sali świetlicy (2 pomieszczenia) z 4 dodatkowymi pomieszczeniami wykorzystywanymi do prowadzenia zajęć świetlicowych w godzinach 6.45-7.45 i 11.45-16.00. Zajęcia

¹ Ustawa z dnia 24 kwietnia 2014 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty (Dz. U. poz. 642).

² Uchwałą Rady Pedagogicznej nr 25/2013/2014 z dnia 28.08.2014 r.

prowadzone były w czterech grupach świetlicowych: I poranna – 25 uczniów, II grupa poranna (pół godziny zajęć) – 30 uczniów oraz III grupa popołudniowa – 38 uczniów i czwarta grupa popołudniowa (jedna godzina) – 25 uczniów oczekujących na autobus. Liczba godzin zajęć świetlicowych wynikających z arkusza organizacji pracy Szkoły wynosiła 23 godziny etatowe i realizowało je 5 nauczycieli, pozostałe godziny realizowane były w ramach godzin wynikających z art. 42 ust. 2 pkt 2 KN.

W roku szkolnym 2016/2017 liczba wszystkich uczniów w Szkole wynosiła 270, w tym 153 w klasach 1-3, liczba uczniów dowożonych 55 (21 z klas 4-6), przy 0,96 etatu wychowawcy świetlicy (4 wychowawców), w 2 grupach wychowawczych (min. 9 max 25 osób w grupie), a w zajęciach świetlicowych uczestniczyło 40 uczniów: 40 z klas 1– 3. Zajęcia prowadzone były w 1 Sali świetlicy z 4 dodatkowymi pomieszczeniami wykorzystywanymi do prowadzenia zajęć świetlicowych w godzinach 6.45-16.00. Do świetlicy szkolnej zapisano i utworzono dwie grupy: jedna grupa poranna i druga grupa popołudniowa, których uczestnikami są uczniowie z klas 1-3. Liczba godzin zajęć świetlicowych przydzielonych przez organ prowadzący Szkołę wynosił 25 i realizowali je 4 nauczyciele (jeden wychowawca świetlicy został zatrudniony w wymiarze ½ etatu czyli 13 godzin). W roku szkolnym uczniowie dojeżdżający oczekujący na autobus uczestniczą w zajęciach opiekuńczo – wychowawczych prowadzonych przez nauczycieli w ramach 40-godzinnego czasu pracy.

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że *priorytetem w opiece świetlicowej szkoły w latach szkolnych 2013/2014 do 30.09.2016 r. było zapewnienie opieki uczniom, którzy w szkole spędzali czas do godziny 16.00. W każdym roku szkolnym zorganizowano 1 grupę świetlicową, która zapewniała opiekę nad tymi uczniami zapewniając zajęcia rozwijające zainteresowania, pomoc uczniom w nauce i odrabianie lekcji.*

W Szkole zorganizowano dowożenie uczniów na zajęcia szkolne. Zajęcia świetlicowe nie kończyły się przed godzinami odjazdów autobusów odwożących dzieci do domów po zajęciach lekcyjnych. Godziny odjazdów autobusów po lekcjach to: 12.40, 13.40, 14.20 natomiast godziny zakończenia zajęć świetlicowych to 15.45. W latach 2013-2016 do Dyrektora Szkoły nie wpływały skargi bądź wnioski dotyczące funkcjonowania świetlicy szkolnej.

(dowód: akta kontroli str. 4-30, 65)

1.2. Funkcjonowanie świetlicy szkolnej

Szkoła Podstawowa w Przecławiu zorganizowała świetlicę szkolną dla uczniów dojeżdżających do Szkoły oraz dla uczniów, których rodzice pracują zawodowo. Zasady funkcjonowania świetlicy szkolnej zostały opisane w *Statucie, Regulaminie Świetlicy Szkolnej* oraz w *Procedurach obowiązujących w świetlicy szkolnej*. Zmiana art. 67 ust 5 ustawy spowodowała zmiany w dniu 28.08.2014 r. *Statutu* oraz w dniu 28.08.2014 r. *Regulaminu*, które to dokumenty dostosowano do obowiązujących norm, przyjmując w nich następujące ustalenia związane z wprowadzeniem zmian w ustawie o systemie oświaty (art. 67 ust 5):

1) Dla uczniów, którzy muszą dłużej przebywać w Szkole ze względu na czas pracy ich rodziców lub prawnych opiekunów, ze względu na organizację dojazdu do Szkoły, oraz ze względu na inne okoliczności wymagające zapewnienia opieki w Szkole, Szkoła organizuje świetlicę.

2) Świetlica szkolna zapewnia zajęcia świetlicowe uwzględniające potrzeby edukacyjne oraz rozwojowe dzieci, a także ich możliwości psychofizyczne, w szczególności zajęcia rozwijające zainteresowania uczniów, zajęcia zapewniające prawidłowy rozwój psychofizyczny oraz odrabianie lekcji.

3) W świetlicy zajęcia są prowadzone w grupach wychowawczych. Liczba uczniów w grupie nie powinna przekraczać 25 osób, chyba, że przepisy określają inaczej (na podstawie Statutu Szkoły, który został znowelizowany Uchwałą Rady Pedagogicznej 25/2013/2014 z dnia 28.08.2014 r.).

W regulacjach Szkoły przed czerwcem 2014 r., tj. przed zmianą Ustawy o systemie oświaty (art. 67 ust. 5) obowiązywały ustalenia, że:

Zgłoszenie dziecka do świetlicy odbywa się na wniosek rodziców/prawnych opiekunów. Wzór wniosku oraz termin jego złożenia określa dyrektor Szkoły.

Decyzje o zakwalifikowaniu lub nieprzyjęciu dziecka do świetlicy podejmuje dyrektor Szkoły po uprzednim rozpatrzeniu wniosku.

Godziny pracy świetlicy szkolnej ustala dyrektor w tygodniowym planie zajęć uwzględniając potrzeby zgłaszane przez rodziców, prawnych opiekunów uczniów korzystających z opieki świetlicy.

Szczegółową organizację pracy świetlicy określa „Regulamin świetlicy szkolnej” opracowany przez nauczycieli świetlicy, zaopiniowany przez Radę Rodziców i Radę Pedagogiczną oraz zatwierdzony przez dyrektora Szkoły. Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że zmiana ustawy z dnia 4 czerwca 2014 r. spowodowała zmiany w zakresie funkcjonowania świetlicy w Szkole Podstawowej w Przecławiu. Znowelizowano Statut szkoły zmieniając zapis dotyczący założeń organizacyjnych świetlicy szkolnej, zmieniono regulamin świetlicy szkolnej określając dokładnie zasady rekrutacji do świetlicy szkolnej, obowiązki wychowawców świetlicy, oraz opracowano procedury obowiązujące w świetlicy szkolnej określające zasady postępowania w sytuacjach trudnych i kryzysowych. W zakresie warunków prowadzenia zajęć doposażono salę świetlicową w sprzęt komputerowy, rzutnik i ekran, w dywan i zestaw gier planszowych i stolikowych, a także materiały do prowadzenia zajęć plastycznych. W zakresie finansowania zaplanowano środki na wynagrodzenia dla wychowawców świetlicy oraz na zakup pomocy do świetlicy szkolnej.

Szczegółowe zapisy regulujące pracę świetlicy zawarte są w „Regulaminie pracy świetlicy szkolnej”. W części „Zasady rekrutacji do świetlicy szkolnej” przyjęto, że:

1) Z opieki świetlicy szkolnej mogą korzystać uczniowie klas I – VI. Pierwszeństwo w przyjęciu mają dzieci rodziców pracujących, oraz dzieci dojeżdżające do Szkoły.

2) Zgłoszenie dziecka do świetlicy odbywa się poprzez złożenie w sekretariacie Szkoły kompletnie wypełnionej przez rodzica lub prawnego opiekuna dziecka – „Wniosku zgłoszenia dziecka do świetlicy”. Wzór wniosku określa co roku dyrektor Szkoły.

3) Wnioski zgłoszenia dziecka do świetlicy są do pobrania w sekretariacie Szkoły lub u wychowawców świetlicy.

4) Wnioski zgłoszenia należy składać corocznie, niezależnie od faktu uczęszczania dziecka do świetlicy w bieżącym roku szkolnym.

5) Wnioski zgłoszenia dziecka do świetlicy na następny rok szkolny przyjmowane są do 31 sierpnia każdego roku w sekretariacie Szkoły, w wyjątkowych sytuacjach do 10 września danego roku szkolnego.

6) W przypadku uczniów klas pierwszych, karty zgłoszenia dziecka do świetlicy przyjmowane są do 30 kwietnia w sekretariacie Szkoły.

7) Kwalifikacji uczniów do świetlicy dokonuje komisja kwalifikacyjna. W skład komisji wchodzi: dyrektor Szkoły jako przewodniczący, wychowawcy świetlicy, nauczyciel edukacji wczesnoszkolnej lub pedagog.

8) Informacji dotyczącej przyjęcia dziecka do świetlicy udziela sekretariat Szkoły w pierwszym tygodniu nowego roku szkolnego.

9) Rezygnację z miejsca w świetlicy rodzic zobowiązany jest zgłosić na piśmie w sekretariacie Szkoły.

1.2.1. Szkoła uregulowała pracę świetlicy (§ 19 Statutu Szkoły dotyczący założeń organizacyjnych), określając liczbę godzin zajęć świetlicowych na dany rok szkolny, tygodniowy wymiar czasu pracy nauczycieli pełniących obowiązki wychowawcy świetlicy szkolnej, *Regulamin świetlicy szkolnej* określał cele i zadania świetlicy szkolnej, zasady rekrutacji do świetlicy, funkcjonowanie świetlicy szkolnej, prawa i obowiązki ucznia w świetlicy, nagrody, wyróżnienia i kary, zasady współpracy z rodzicami, obowiązki wychowawcy świetlicy, dokumentację pracy świetlicy. W §1 „Postanowienia wstępne” określono kto opracowuje plan pracy świetlicy i w jakim terminie dyrektor zatwierdza plan do realizacji. W §4 *Regulaminu* - Funkcjonowanie świetlicy szkolnej określono założenia organizacyjne, godziny pracy świetlicy, w §8 – Obowiązki wychowawcy świetlicy określono zasady bezpiecznego pobytu uczniów, zasady odbierania uczniów ze świetlicy szkolnej.

W dokumencie pn. *Procedury obowiązujące w świetlicy szkolnej w Szkole Podstawowej im. Walerii Szalay – Groele w Przecławiu*” określono sposób przyjmowania uczniów do świetlicy szkolnej, procedury przyprowadzania i odbierania dzieci ze świetlicy szkolnej, procedury, w przypadku gdy rodzice lub prawni opiekunowie nie odebrali dziecka ze świetlicy szkolnej, procedury przyprowadzania i odprowadzania na lekcje uczniów uczęszczających do świetlicy szkolnej, procedury postępowania z dziećmi, które nie są zapisane do świetlicy, a zostały czasowo z różnych przyczyn pozostawione bez opieki, procedury postępowania w przypadku samowolnego opuszczenia świetlicy przez dziecko, procedury przy zwalnianiu dziecka z zajęć świetlicowych, procedura w przypadku próby odebrania ucznia ze świetlicy przez osobę w stanie nietrzeźwości lub będącej pod wpływem środków odurzających, procedurę korzystania z telefonów komórkowych na zajęciach świetlicowych, procedurę postępowania w przypadku stosowania przez ucznia agresji słownej i fizycznej, procedurę postępowania w przypadku niszczenia mienia kolegów i świetlicy, procedurę postępowania w przypadku kradzieży, procedurę udzielania nagród i kar wobec wychowanków świetlicy.

W Szkole wprowadzono następujące ustalenia :

Zasady odpowiedzialności za bezpieczeństwo uczestników zajęć świetlicowych opisane zostały w *Regulaminie świetlicy szkolnej*, tj.: *Nauczyciel świetlicy odpowiedzialny jest za bezpieczeństwo uczniów od chwili ich zgłoszenia się do chwil przekazania ich rodzicom lub osobom upoważnionym, bądź do chwili samodzielnego wyjścia ze świetlicy za pisemną zgodą rodziców/opiekunów. Wychowawca świetlicy powinien nie tylko wiedzieć, ale także widzieć, kto odbiera dziecko ze świetlicy. Ze świetlicy lub miejsca przebywania grupy świetlicowej np. boiska można pozwolić dziecku odejść dopiero wtedy, gdy rodzic/osoba upoważniona dotarła na miejsce pobytu dziecka.*

Zasady informowania o nieobecności ucznia na zajęciach świetlicowych i jej usprawiedliwiania zostały uregulowane w Szkole w „Regulaminie usprawiedliwiania nieobecności uczniów” i były następujące: *Nieobecność ucznia powstaje w sytuacji, gdy uczeń nie zgłosi się na lekcję lub zgłosi się na lekcję po 15 minutach od jej rozpoczęcia. Jeżeli uczeń zgłosi się na lekcję przed upływem 15 minut od jej rozpoczęcia, nauczyciel odnotowuje w dzienniku lekcyjnym spóźnienie, które nie wymaga usprawiedliwiania. Usprawiedliwienia wymaga każda nieobecność ucznia na każdej godzinie obowiązkowych zajęć lekcyjnych. Rodzice/prawni opiekunowie ucznia małoletniego dostarczają pisemny wniosek o usprawiedliwienie do wychowawcy klasy, z własnoręcznym podpisem. Każdy wniosek o usprawiedliwienie*

powinien zawierać opis przyczyny nieobecności ucznia w szkole. Zgłoszenie wniosku o usprawiedliwienie odbywa się w ciągu 14 dni nauki szkolnej od powrotu ucznia do szkoły po nieobecności. Wychowawca w wyjątkowych, uzasadnionych przypadkach (np. wyjazd rodzica, pobyt w szpitalu) ma prawo przyjąć usprawiedliwienie po wyznaczonym terminie. Dopuszcza się następujące formy wnioskowania o usprawiedliwienie nieobecności: pisemna prośba rodzica/prawnego opiekuna wraz z uzasadnieniem i własnoręcznym podpisem, ustna prośba rodzica/prawnego opiekuna w bezpośredniej rozmowie z wychowawcą, zaświadczenie wystawione przez służby medyczne o niezdolności do uczestniczenia w zajęciach, zaświadczenie urzędowe, wystawione np. przez organ sądowniczy, instytucję publiczną, zaświadczające, że nieobecność ucznia wynika z istotnych przyczyn lub nieprzewidywalnych zdarzeń. W sytuacji usprawiedliwienia budzącego wątpliwości wychowawca ma prawo wezwać rodziców/opiekunów na rozmowę wyjaśniającą. Wychowawca sporządza notatkę z takiej rozmowy, potwierdzoną własnoręcznym podpisem oraz podpisem rodzica/opiekuna prawnego.

Zasady przyjmowania uczniów do świetlicy i odbierania z niej (przychodzenie uczniów do świetlicy rano oraz po zakończonych lekcjach, udawanie się ze świetlicy na lekcje oraz ze świetlicy do autobusu, odbioru przez opiekunów lub osoby upoważnione), zostały uregulowane w Procedurach i były następujące: 1. Rodzice osobiście powierzają dziecko wychowawcy pełniącemu dyżur w świetlicy. W przeciwnym wypadku wychowawcy świetlicy nie ponoszą odpowiedzialności za bezpieczeństwo i zdrowie dziecka. 2. Rodzice zobowiązani są przyprowadzać do świetlicy dzieci zdrowe i czyste. 3. Dziecka chorego lub podejrzanego o chorobę nie należy przyprowadzać do świetlicy. Dzieci np. zakatarzone, przeziębione, kaszlące nie mogą przebywać w grupie z dziećmi zdrowymi.

1) Przyjście dziecka do świetlicy zostaje odnotowane w dzienniku świetlicowym.

2) Rodzice i opiekunowie zobowiązani są do poinformowania wychowawcy o odbiorze dziecka ze świetlicy.

3) Dziecko ze świetlicy powinno być odbierane przez rodziców /opiekunów/ lub osobę dorosłą wskazaną przez rodziców /opiekunów/ w karcie świetlicowej. W przypadku odbierania dziecka przez osobę nie wskazaną w karcie, musi ona posiadać upoważnienie pisemne czytelnie podpisane przez rodziców, opiekunów.

4) W wyjątkowych sytuacjach losowych wychowawca świetlicy może po uprzednim kontakcie telefonicznym z rodzicem, wydać pozwolenie na odebranie dziecka przez osobę wskazaną przez rodzica. Osoba ta zobowiązana jest napisać oświadczenie o odbiorze dziecka, podpisując się pod nim czytelnie. Wychowawca legitymuje osobę odbierającą z dowodu potwierdzającego jej tożsamość, spisując przy tym wszystkie dane z tego dokumentu.

5) Jeżeli dziecko samodzielnie wraca do domu musi posiadać pisemne oświadczenie od rodzica, który wyraża zgodę na wyjście oraz deklarację, iż ponosi całkowitą odpowiedzialność za dziecko.

6) Rodzice/prawni opiekunowie/ zobowiązani są przestrzegać godzin pracy świetlicy. O sytuacji częstego nie odbierania dziecka ze świetlicy wychowawca informuje kierownika świetlicy, dyrektora szkoły.

7) W szkole jest zatrudniony asystent dowozu uczniów, który w zakresie swoich obowiązków ma odbieranie i przyprowadzanie dzieci dojeżdżających ze świetlicy szkolnej i do świetlicy szkolnej.

W związku ze zmianą Ustawy z dnia 4 czerwca 2014 roku w Szkole wprowadzono cytowane wyżej procedury, wcześniej takich procedur nie ustalano w formie pisemnej.

(dowód: akta kontroli str. 26-49, 65, 251-253)

1.2.2. Procedury zgłaszania i przyjmowania dziecka do świetlicy, badania oczekiwań rodziców w zakresie form spędzania przez dziecko czasu w świetlicy.

Tryb pracy Szkoły w okresie objętym kontrolą był realizowany w systemie jednozmianowym.

Procedury zgłaszania i przyjmowania dzieci do świetlicy zostały określone w dwóch dokumentach, cytowanym wyżej *Regulaminie Świetlicy Szkolnej* oraz w *Procedurach obowiązujących w świetlicy szkolnej*. Pierwszeństwo w przyjęciu miały dzieci, których obydwój rodzice pracują zawodowo oraz dzieci dojeżdżające do Szkoły. Zgłoszenie dziecka do świetlicy odbywało się przez złożenie w sekretariacie Szkoły przez rodziców lub prawnych opiekunów „Wniosku o przyjęcie dziecka do świetlicy szkolnej”, którego wzór co roku określał dyrektor Szkoły i podawał do wiadomości zainteresowanych. Wniosek był m.in. do pobrania w sekretariacie Szkoły lub u wychowawców świetlicy. Protokoły posiedzeń komisji kwalifikacyjnych przechowywane są w dokumentacji szkoły (archiwum).

Szkoła badała oczekiwania rodziców dotyczące funkcjonowania świetlicy szkolnej. Rodzice, którzy po raz pierwszy zapisywali dziecko do Szkoły, w składanym „Wniosku o przyjęcie dziecka do szkoły” określali zainteresowania uczniów i potrzebę uczestnictwa dziecka w zajęciach świetlicowych. Badanie oczekiwań nowych rodziców dotyczące zajęć świetlicowych odbywało się również poprzez bezpośrednie rozmowy i wywiady z rodzicami podczas składania wniosków oraz podczas *Dni Otwartych Szkoły*, które co roku odbywały się w kwietniu przy zapisach uczniów do klas pierwszych. Natomiast rodzice, których dzieci uczestniczyły w zajęciach świetlicowych w danym roku szkolnym byli ankietowani w czerwcu każdego roku. W ankietach oceniali pracę świetlicy szkolnej, określali rodzaj zajęć, w których uczestniczyć ma ich dziecko w kolejnym roku szkolnym. W roku szkolnym 2016/2017 rodzice mogli zapisać we *Wniosku* jakie zainteresowania mają ich dzieci. Potrzeby rodziców brane były pod uwagę w opracowywaniu planu pracy świetlicy. W latach szkolnych 2014/2015, 2015/2016 we wniosku rodzice określali godziny, w których ich dzieci przebywać będą na świetlicy szkolnej, co również regulowało godziny pracy świetlicy.

W roku szkolnym 2014/2015 rodzice zgłosili (we wnioskach) następujące potrzeby:

- dotyczące godzin przebywania dzieci na świetlicy szkolnej (określali godziny pobytu dziecka w Szkole),
- dotyczące zainteresowań uczniów (zainteresowania sportowe, plastyczne, muzyczne, taniec, czytanie książek, układanie klocków, zabawy konstrukcyjne),

W kolejnym roku (2015/16) były to wnioski dotyczące:

- godzin przebywania dzieci na świetlicy szkolnej (określali godziny pobytu dziecka w Szkole),
- zainteresowań uczniów: (zainteresowania sportowe, plastyczne, muzyczne, taniec, układanie klocków, zabawy konstrukcyjne, zajęcia komputerowe, gry edukacyjne).

W następnym roku (2016/17) rodzice zgłosili następujące potrzeby:

- dotyczące godzin przebywania dzieci na świetlicy szkolnej (określali godziny pobytu dziecka w Szkole),
- dotyczące zainteresowań uczniów (plastyczne, sportowe, taniec, muzyczne, czytanie książek, informatyczne, matematyczne, układanie klocków).

W latach szkolnych 2014/2015 i 2015/2016 w Szkole Podstawowej w Przecławiu komisja zakwalifikowała wszystkich uczniów na zajęcia świetlicowe i nie wymagano podania takich informacji jak: stała choroba dziecka, wady rozwojowe, zalecenia lekarza (wnioski o przyjęcie do świetlicy nie zawierały punktu, w którym rodzic mógł

umieścić takie informacje)³. Stwierdzono, że każdy wpływający wniosek został pozytywnie zaopiniowany, ponieważ do opieki świetlicowej dyrektor Szkoły zobowiązał wystarczającą liczbę nauczycieli zachowując podział na 25-osobowe grupy z uwzględnieniem potrzeb i zainteresowań uczniów w ramach tzw. „godzin karcianych” wynikających z art. 42 ust. 2 pkt 2 Karty Nauczyciela.

(dowód: akta kontroli str. 35-54, 66-75)

1.3. W planie pracy świetlicy szkolnej na rok szkolny 2013/2014 zawarto w ujęciu tabelarycznym zadania do realizacji w świetlicy szkolnej, sposób realizacji zadań, terminy realizacji i osoby odpowiedzialne za realizację zadań. W planie pracy na rok szkolny 2013/2014 nie przewidziano ewaluacji planu, nie określono wskaźników pozwalających stwierdzić, które cele zostały zrealizowane i jakie rezultaty zostały osiągnięte, nie określono również celów zajęć.

Stosownie do uregulowań zawartych w art. 67 cytowanej wcześniej ustawy z dnia 24 kwietnia 2014 r. przyjęto plan pracy świetlicy szkolnej na rok szkolny 2015/2016 zawierający ustalenia, że:

- pod opieką jednego nauczyciela podczas zajęć świetlicowych przebywało nie więcej niż 25 dzieci,
- zajęcia świetlicowe (plan pracy) zostały zaplanowane z uwzględnieniem potrzeb edukacyjnych oraz możliwości rozwojowych i psychofizycznych dzieci,
- w planie pracy zaplanowano zajęcia rozwijające zainteresowania, zajęcia zapewniające prawidłowy rozwój fizyczny oraz odrabianie lekcji.

W roku szkolnym 2015/2016 zajęcia świetlicowe odbywały się w czterech grupach: I grupa poranna – 25 uczniów z klas 1-3, II grupa poranna – 30 uczniów z klas 2–6 dojeżdżających autobusem, których czas oczekiwania na zajęcia wynosił 30 minut oraz I grupa popołudniowa.

Na świetlicy nie prowadzono nauki języka obcego, nowożytnego.

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że *plan pracy dla różnych grup był różny pod względem ilości zadań do realizacji, ze względu na to, że grupy uczniów spędzały w szkole różną ilość czasu na świetlicy szkolnej, a podczas pobytu ucznia na świetlicy szkolnej trwającej 1 godzinę, czy ½ godziny dziennie nie można zrealizować takich samych zadań jak z uczniami przebywającymi na świetlicy 4 godzinny dziennie.*

Plan pracy świetlicy szkolnej na rok szkolny 2015/2016 był jeden wspólny dla grup i zawierał następujące, realizowane cele:

- 1) Kształtowanie podstawowych nawyków współżycia w grupie.
- 2) Propagowanie zasad kultury.
- 3) Uświadomienie potrzeby okazywania szacunku i serdeczności ludziom starszym.
- 4) Nawiązywanie kontaktów z rówieśnikami,
- 5) Kształtowanie zdrowego i bezpiecznego stylu życia.
- 6) Budowanie motywacji do zachowań prozdrowotnych.
- 7) Wdrażanie do samodzielnego zdobywania wiedzy.
- 8) Przewycięzanie trudności w uczeniu się i niepowodzeniach szkolnych.
- 9) Rozwijanie zdolności artystycznych, technicznych, sprawności ruchowej.
- 10) Rozwijanie różnorodnych zainteresowań i uzdolnień poprzez organizowanie różnorodnych zajęć w tym zakresie.
- 11) Pobudzanie i kształtowanie zainteresowań uczniów poprzez udział w różnorodnych: konkursach, quizach.
- 12) Zachęcanie do udziału w grach i zabawach.
- 13) Doskonalenie zdolności manualnych.

³ Badaniem objęto 100% wniosków.

- 14) Rozwijanie ekspresji ruchowej i sprawności motorycznej.
- 15) Rozwijanie zainteresowań czytelniczych.
- 16) Doskonalenie techniki głośnego czytania.
- 17) Kształtowanie nawyków kulturalnego zachowania się w różnych sytuacjach w domu, szkole i w swoim środowisku.
- 18) Wdrażanie uczniów do pożytecznego organizowania sobie czasu wolnego, wyrabianie nawyków kulturalnej rozrywki, sportu i zabawy.
- 19) Propagowanie reguł komunikacji interpersonalnej oraz kształtowanie wrażliwości uczuciowej uczniów.
- 20) Budzenie szacunku dla tradycji i symboli narodowych.
- 21) Popularyzowanie tradycji narodowej i regionalnej.
- 22) Promowanie postawy patriotycznej, itp.

Plan pracy świetlicy szkolnej na rok szkolny 2015/2016 zawierał określenie sposobu realizacji celów, np.:

- 1) Organizowanie cyklu zajęć w zakresie kultury współżycia z rówieśnikami i dorosłymi:
- 2) Prowadzenie zajęć ruchowych w formie zabaw na świeżym powietrzu i w świetlicy szkolnej.
- 3) Spacerowanie na świeżym powietrzu.
- 4) Prowadzenie pogadarek na temat higieny osobistej oraz jej wpływu na zdrowie.
- 5) Wyrabianie nawyków higienicznych w odniesieniu do własnego ciała i ubioru.
- 6) Zajęcia umuzykalniające: - nauka piosenek i zabaw ruchowych ze śpiewem, - zabawy rytmiczne,
- 7) Organizowanie zajęć plastycznych rozwijających wyobraźnię i sprawność manualną poprzez: organizowanie wystawek prac dziecięcych, zabawy okolicznościowe wdrażające do kulturalnego obcowania w zespole, zabawa karnawałowa, zabawa z okazji Dnia Dziecka.
- 8) Zajęcia czytelnicze, służące rozwijaniu zamiłowania do czytania: prezentacja nowych książek z biblioteki szkolnej, wycieczka do biblioteki szkolnej, zagadki literackie różnego typu (inscenizowane, słowne, rysunkowe).
- 9) Zorganizowanie pomocy koleżeńskiej w nauce.
- 10) Indywidualna pomoc dzieciom w opanowaniu materiału.
- 11) Pomoc w odrabianiu zadań domowych,
- 12) Wykorzystanie zajęć czytelniczych, przyrodniczych, matematycznych i innych do kompensowania braków wiedzy szkolnej.
- 13) Zachęcenie dzieci do odrabiania prac domowych w świetlicy poprzez stosowanie atrakcyjnych form pracy.
- 14) Zorganizowanie całorocznego współzawodnictwa uczniów w poprawnym pisaniu ortograficznym (konkursy).
- 15) Poszerzanie wiedzy o świecie poprzez szereg zabaw, gier i konkursów edukacyjnych

Plan pracy świetlicy szkolnej na rok szkolny 2015/2016 określał sposoby ewaluacji przyjmując, że wskaźnikami, które pozwolą stwierdzić czy cele zawarte w planie zostały zrealizowane będą: ankiety dla uczniów i rodziców, obserwacje, wywiady, rozmowy, analiza dokumentacji, wymiana spostrzeżeń nauczycieli, wystawy prac uczniów, udział w konkursach.

W planie pracy świetlicy szkolnej na rok szkolny 2015/2016 zapisano datę sporządzenia planu oraz osoby sporządzające plan, dyrektor Szkoły zatwierdził plan do realizacji, co potwierdza data i podpis dyrektora Szkoły.

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że nie wszystkie cele założone w planie pracy świetlicy szkolnej (podobnie jak cele założone w podstawie programowej) można zmierzyć za pomocą ankiet i innych wymiernych wskaźników. W edukacji bardzo ważnym wskaźnikiem realizacji celów jest obserwacja, rozmowy, a także wymiana spostrzeżeń między nauczycielami realizującymi zadania edukacyjne. Założony w planie pracy świetlicy szkolnej cel: „Budzenie szacunku dla tradycji i symboli narodowych” uważamy za zrealizowany jeżeli nauczyciele na podstawie obserwacji uczniów wymieniają spostrzeżenia, że uczniowie na uroczystości szkolne i państwowe przychodzą do szkoły w galowych strojach, znają symbole narodowe, przyjmują odpowiednią postawę podczas grania hymnu narodowego itp. Jeżeli cele nie są realizowane przez wszystkich uczniów nauczyciele na bieżąco korygują postawy uczniów poprzez indywidualne rozmowy z uczniami i rodzicami zgodnie z obowiązującą wszystkich nauczycieli zasadą indywidualizacji pracy z dzieckiem. Sprawozdanie z realizacji celów nauczyciele składają corocznie dyrektorowi szkoły i zapoznają z nim pozostałych nauczycieli podczas zebrań rady pedagogicznej podsumowującej pracę szkoły w danym roku szkolnym. Wnioski z realizacji planu pracy stanowią podstawę do opracowania planu na kolejny rok szkolny.

Plan pracy świetlicy szkolnej na rok szkolny 2013/2014 zawierał: zadania do realizacji: np. organizacja pracy świetlicy szkolnej, bezpieczeństwo w życiu codziennym, kształtowanie umiejętności współżycia w grupie, praca z uczniem zdolnym, praca z uczniem mającym problemy w nauce, współpraca z rodzicami, wychowawcami klas i pedagogiem szkolnym itp. sposób realizacji np.: zapoznanie z regulaminem świetlicy, zajęcia z udziałem pedagoga szkolnego, pogadanki, scenki grupowe, zabawy tematyczne, cykliczne przygotowywanie rozwijających uzdolnienia i zainteresowania uczniów, organizacja zawodów i konkursów, systematyczna pomoc w odrabianiu prac domowych, przygotowywanie zestawów ćwiczeń, odpytywanie itp., termin realizacji zadań – miesiące, odpowiedzialnych np., wychowawcy świetlicy, pedagog.

Porównanie planów pracy świetlicy szkolnej z roku szkolnego 2013/2014 i z roku szkolnego 2015/2016 wykazywało różnice pomiędzy dokumentami. W planie pracy świetlicy z roku szkolnego 2015/2016 więcej było tematów dotyczących rozwijania zainteresowań i uzdolnień uczniów, zaspokajania ich potrzeb edukacyjnych i rozwojowych.

W związku ze zmianą Ustawy w 2014 r. w planie pracy świetlicy szkolnej w roku szkolnym 2015/2016 zostały wprowadzone następujące zadania, których nie było w planie pracy świetlicy szkolnej w roku szkolnym 2013/2014 w zakresie treści art. 67 ust. 5 ustawy:

- wdrażanie do samodzielnego zdobywania wiedzy,
- przezwyciężanie trudności w uczeniu się i niepowodzeniach szkolnych,
- rozwijanie zdolności artystycznych, technicznych, sprawności ruchowej,
- rozwijanie różnorodnych zainteresowań i uzdolnień ,
- doskonalenie zdolności manualnych,
- rozwijanie ekspresji ruchowej i sprawności motorycznej,
- rozwijanie zainteresowań czytelniczych,
- stworzenie warunków do wszechstronnego rozwoju osobowości dziecka poprzez zajęcia plastyczne, muzyczne, teatralne, sportowe i inne,
- organizowanie pomocy dla uczniów, którzy nie radzą sobie z opanowaniem materiału programowego,
- wdrażanie uczniów do pomocy koleżeńskiej.

(dowód: akta kontroli str. 55-65 i 78-103, 254)

1.4. W roku szkolnym 2014/2015, było 0,88 etatu zajęć świetlicowych, które realizowało 3 nauczycieli: 0,2 etatu, 0,47 etatu, 0,21 etatu. Pozostałe godziny zajęć świetlicowych realizowane były w ramach art. 42 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela⁴.

W roku szkolnym 2015/2016, zgodnie z arkuszem organizacji pracy szkoły, było 1,04 etatu zajęć świetlicowych, które realizowało 5 nauczycieli: 0,15 etatu, 0,42 etatu, 0,17 etatu, 0,15 etatu, 0,15 etatu. Pozostałe godziny realizowane były w ramach godzin wynikających z art. 42 ust. 2 pkt 2 KN.

W roku szkolnym 2016/2017, zgodnie z arkuszem organizacji pracy szkoły, było 1,03 etatu zajęć świetlicowych, które przydzielono 4 nauczycielom: 0,5 etatu, 0,17 etatu, 0,21 etatu, 0,15 etatu.

W roku szkolnym 2011/2012 nie organizowano świetlicy szkolnej. W ciągu 5 lat szkolnych od roku szkolnego 2012/2013 do roku szkolnego 2016/2017 zajęcia świetlicowe prowadziło łącznie 12 nauczycieli:

- 1 nauczycielka prowadziła zajęcia przez 4 lata: 2012/2013 – 0,17 etatu, 2013/2014 – 0,13 etatu, rok szkolny 2014/2015 – 0,2 etatu, rok szkolny 2015/2016 – 0,17 etatu;
- 3 nauczycieli prowadziło zajęcia świetlicowe przez dwa lata szkolne: 1) rok szkolny 2013/2014 – 0,1 etatu i w roku szkolnym 2015/2016 – 0,42 etatu, 2) rok szkolny 2014/2015 – 0,47 etatu i rok szkolny 2015/2016 – 0,15 etatu, 3) rok szkolny 2014/2015 – 0,21 etatu, rok szkolny 2015/2016 – 0,15 etatu;
- 8 nauczycieli prowadziło zajęcia świetlicowe tylko przez jeden rok szkolny: 1) rok szkolny 2012/2013 - 0,1 5 etatu, 2) rok szkolny 2012/2013 – 0,15 etatu, 3) rok szkolny 2012/2013 – 0,15 etatu, 4) rok szkolny 2013/2014 – 0,21 etatu, 5) rok szkolny 2013/2014 – 0,15 etatu, 6) rok szkolny 2013/2014 – 0,1 etatu, 7) rok szkolny 2015/2016 – 0,15 etatu, rok szkolny 2016/2017 – 0,5 etatu.

Przyczyny podziału jednego etatu wychowawcy na kilku nauczycieli (np. w roku szkolnym 2015/2016 jednego etatu wychowawcy wynoszącego 1,04 etatu na 5 nauczycieli) wyjaśniła Dyrektor Szkoły podając, że co roku dyrektor szkoły poczynawszy od 2012/2013 do 2016/2017 roku sporządzając arkusz organizacji pracy szkoły na dany rok szkolny wnioskował do organu prowadzącego szkołę o ilość godzin zajęć świetlicowych pozwalającą zapewnić opiekę wszystkim uczniom potrzebującym takiej opieki (stosowne wnioski znajdują się w dokumentacji szkoły). Otrzymana liczba godzin świetlicowych zawsze była mniejsza od wnioskowanej przez dyrektora szkoły, dlatego konieczne było wykorzystanie do opieki świetlicowej godzin z art. 42 ust 2 pkt 2 KN, aby zapewnić opiekę świetlicową wszystkim uczniom dojeżdżającym do szkoły i uczniom, których rodzice pracują zawodowo. Dzielenie niepełnych etatów otrzymanych w poszczególnych latach od organu prowadzącego szkołę przez dyrektora szkoły wynikało z konieczności zapewnienia pełnych etatów nauczycielom zatrudnionym w szkole, tym bardziej, że zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa oświatowego mieli oni kwalifikacje do prowadzenia takich zajęć. Ograniczenie etatów nauczycielom zatrudnionym w szkole oraz zatrudnienie nauczyciela wychowawcy świetlicy w niepełnym wymiarze czasu pracy generowałoby dodatkowe koszty. Prowadzenie zajęć świetlicowych przez wielu nauczycieli nie wpłynęło negatywnie na poziom pracy świetlicy szkolnej oraz na poczucie bezpieczeństwa wśród uczniów. Nauczyciele pracujący w świetlicy prowadzili z uczniami także inne zajęcia w ramach swojego pensum, także byli oni dobrze znani uczniom korzystającym z opieki świetlicowej. Prowadzenie różnorodnych zajęć przez nauczycieli uzupełniających etat w świetlicy szkolnej o różnych specjalnościach zapewniło uczniom szeroką ofertę edukacyjną

⁴ Dz.U. z 2016 r., poz. 1379 ze zm., zwana dalej KN

zapewniająca rozwój ich zainteresowań oraz pomoc w przezwyciężaniu trudności szkolnych.

(dowód: akta kontroli str. 104-106)

Opiekę świetlicową oprócz nauczycieli, którym przydzielono godziny w ramach etatów, sprawowali także inni nauczyciele w ramach realizacji godzin wynikających z art. 42 ust. 2 pkt 2 KN. Nie zatrudniano asystentów nauczycieli.

W roku szkolnym 2014/2015 zajęcia świetlicowe w ramach art. 42 ust. 2 pkt 2 KN prowadziło 8 nauczycieli w łącznej liczbie 10 godzin tygodniowo. Nauczyciele prowadzili zajęcia zgodnie z przyjętym planem pracy świetlicy szkolnej i były to zajęcia rozwijające zainteresowania uczniów i odrabianie lekcji (edukacja wczesnoszkolna, biblioteka, historia, język angielski – pomoc w odrabianiu lekcji, religia, przyroda, język polski, muzyka, wychowanie fizyczne). Wszyscy nauczyciele posiadali kwalifikacje do prowadzenia zajęć świetlicowych.

W roku szkolnym 2015/2016 zajęcia świetlicowe w ramach art. 42 ust. 2 pkt 2 prowadziło 9 nauczycieli, w łącznej liczbie 11 godzin i 30 minut tygodniowo. Zajęcia prowadzone zgodnie z planem pracy świetlicy szkolnej i były to zajęcia rozwijające zainteresowania uczniów i odrabianie lekcji (edukacja wczesnoszkolna, biblioteka, historia, język angielski, religia, przyroda, muzyka, wychowanie fizyczne, matematyka, informatyka). Wszyscy nauczyciele posiadali kwalifikacje do prowadzenia zajęć świetlicowych.

W roku szkolnym 2016/2017 (na 30.09) zajęcia świetlicowe w ramach art. 42 ust. 2 pkt 2 prowadziło 6 nauczycieli, w łącznej liczbie 7 godzin tygodniowo. Zajęcia prowadzone zgodnie z planem pracy świetlicy szkolnej i były to zajęcia rozwijające zainteresowania uczniów i odrabianie lekcji (edukacja wczesnoszkolna, język angielski, religia, przyroda, muzyka, wychowanie fizyczne). Wszyscy nauczyciele posiadali kwalifikacje do prowadzenia zajęć świetlicowych.

Dyrektor Szkoły wyjaśniła sposób rozpoznawania potrzeb uczniów oraz przyczyny dużej liczby nauczycieli prowadzących zajęcia świetlicowe podając, że *liczba wychowawców świetlicy i pozostałych nauczycieli prowadzących zajęcia świetlicowe wynikała z godzin przydzielonych przez organ prowadzący szkołę i zatwierdzonych w arkuszu organizacyjnym szkoły, konieczności zapewnienia pełnych etatów nauczycielom pracującym w szkole, oraz konieczności wykorzystania godzin z art. 42 ust 2 pkt 2 w celu zapewnienia opieki wszystkim uczniom potrzebującym opieki świetlicowej w danym roku szkolnym*.

Ustalenie rodzaju zajęć świetlicowych poprzedzone było rozpoznaniem potrzeb uczniów i rodziców za pomocą ankiet. Duża ilość nauczycieli prowadzących zajęcia świetlicowe w ramach godzin z art. 42 ust 2 pkt 2 KN gwarantowała bogatą ofertę zajęć świetlicowych: różnorodność zajęć i zaspokojenie wszystkich potrzeb uczniów oraz oczekiwań rodziców. W ramach zajęć świetlicowych prowadzone były zajęcia wyrównujące braki uczniów w nauce, zajęcia rozwijające zainteresowania oraz odrabianie lekcji (stosowne zapisy w planie pracy świetlicy szkolnej oraz tematyka zajęć świetlicowych) Oprócz zajęć świetlicowych nauczyciele prowadzili w każdym roku szkolnym w ramach godzin z art. 42 ust 2 pkt 2 zajęcia dydaktyczno – wyrównawcze oraz koła zainteresowań podczas których przygotowywali uczniów do konkursów i olimpiad oraz wspierali i rozwijali zainteresowania uczniów. Zatem zajęcia świetlicowe nie były jedynymi zajęciami oferowanymi przez szkołę, gdzie nauczyciele rozwijali zainteresowania uczniów lub wyrównywali szanse edukacyjne.

W roku szkolnym 2016/2017 w związku ze zmianą prawa oświatowego (*Karty Nauczyciela*) nie ma godzin z art. 42 ust. 2 pkt 2. nauczyciele w ramach 40 – godzinnego tygodniowego czasu pracy prowadzili zajęcia opiekuńczo – wychowawcze (6 nauczycieli 7 godzin tygodniowo) Nauczyciele realizujący zajęcia opieki świetlicowej prowadzą je w wymiarze 100 godzin miesięcznie.

Łączna liczba godzin pracy wszystkich nauczycieli na świetlicy w dniach od 4.04.2016 r. do 29.04.2016 r. wyniosła 149 godzin i 30 minut, z tego nauczycieli pracujących w ramach pensum w charakterze wychowawcy świetlicy 96 godzin i 15 minut (64,4 %) oraz pracujących na podstawie art. 42 ust. 2 pkt 2 KN 53 godziny i 15 minut (35,6 %).

Wychowawcami świetlicy w okresie objętym kontrolą byli nauczyciele pracujący w świetlicy w ramach tzw. pensum oraz pracujący w ramach art. 42 KN.

(dowód: akta kontroli str. 106-111)

1.5. Warunki lokalowe świetlicy

W Szkole zajęcia świetlicowe odbywały się w roku szkolnym 2016/2017 w sali nr 4 o powierzchni 47,31m² znajdującej się na parterze w budynku szkolnym, blisko wejścia do Szkoły.

Powierzchnia sali przeznaczonej na świetlicę nie odpowiada normom przyjętym w § 4 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 31 sierpnia 2010 r. w sprawie rodzajów innych form wychowania przedszkolnego, warunków tworzenia i organizowania tych form oraz sposobu ich działania⁵, gdzie mowa, że na zbiorowy pobyt od 3 do 5 dzieci norma powierzchni wynosi co najmniej 16 m². W przypadku liczby dzieci większej niż 5 powierzchnia ulega odpowiedniemu zwiększeniu, z tym, że powierzchnia przypadająca na każde kolejne dziecko wynosi, co najmniej 2 m².

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że ze względu na warunki lokalowe szkoły oraz dużą liczbę uczniów w stosunku do posiadanych w szkole klas lekcyjnych, świetlica szkolna nie ma specjalnie wydzielonej sali, a zajęcia świetlicowe odbywają się w klasie, w której w wolnym terminie uczy się klasa I a. We wcześniejszych latach szkolnych pomocniczo do realizacji zajęć świetlicowych wykorzystywano salę nr 20 znajdującą się również na parterze.

W sali świetlicowej wydzielono strefy:

- a) strefa porządkowa o pow. 2,25m², znajduje się blisko wejścia do sali, pod tablicą szkolną, w sąsiedztwie której uczniowie zostawiają plecaki w szafkach,
- b) strefa kręgu o pow. 5,75 m² wyposażona w miękki dywan o pow. 6,6 m². W tej strefie dzieci siedzą na przykład podczas sprawdzania listy, odbywają się zabawy integracyjne, rozmowy wychowawcze, w tej strefie dzieci rozwiązują problemy, słuchają bajek i baśni.
- c) strefa zabawy znajduje się w sąsiedztwie strefy kręgu. Wyposażona jest w zabawki, różnego rodzaju klocki umieszczone w dużych pudłach, akcesoria do zabaw tematycznych np. *Teatryk kukielkowy* wraz z pojemnikiem na pacynki, półkę z klockami itp.
- d) strefa nauki, gier i zabaw stolikowych o pow. 11,82 m². W strefie znajduje się 6 stolików i 12 krzeseł o regulowanej wysokości. W strefie tej odbywa się odrabianie prac domowych oraz zajęcia plastyczne i tematyczne oraz gry stolikowe. W tej strefie znajduje się szafka, w której znajdują się gry planszowe np.: „Eko

⁵ Dz. U. Nr 161, poz. 1080.

labirynt”, „Sudoku”, „Szyfrujemy słowa”, „Kolorowa loteria”, „Kraina wyobraźni”, „Warcaby – chińczyk”, „Kukułcze jajo”, „Szachy”, „Kraina wyobraźni” oraz gry planszowe w języku angielskim przekazane przez jednego z rodziców. W szafce zgromadzono materiały plastyczne do zajęć świetlicowych zawierające: bloki rysunkowe, farby, kredki, pędzle, kartki karbowane, zestawy do quilingu, kleje, palety do farb. Na szafce zorganizowano podręczną biblioteczkę zawierającą książki dla dzieci, które są w założeniu cyklicznie wymieniane w bibliotece szkolnej.

e) strefa wystawy. W strefie tej znajduje się tablica korkowa o wymiarach 2 m² oraz półka wystawowa, na której uczniowie umieszczają efekty swoich wysiłków plastycznych i technicznych. Strefę wystawy stanowią również w pomieszczeniu świetlicy parapety przy oknach o łącznej powierzchni 1,58 m². Parapety wykorzystywane są jako powierzchnia do ustawiania ciekawych budowli z klocków, czy ekspozycji prac dzieci.

f) strefa nauczyciela o pow. 3,15m² wyposażona w biurko, przy którym dokonuje się m.in. odnotowywanie obecności i czasu przebywania uczniów w świetlicy, półki, na których nauczyciel gromadzi pomoce dydaktyczne, laptop Lenovo, radioodtwarzacz, rzutnik multimedialny Acer, ekran do rzutnika multimedialnego o wym. 3,4 m². Nauczyciel dysponował papierowym „dziennikiem zajęć świetlicy szkolnej”, zawierającym wykaz uczniów zapisanych na zajęcia świetlicowe bez podziału na klasy, oraz kolumny dotyczące poszczególnych dni tygodnia (od poniedziałku do piątku) z wyszczególnieniem obecności w świetlicy oraz godzin pracy świetlicy.

Na ścianie przy wejściu do świetlicy zamontowano na stałe apteczkę wraz z instrukcją udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej.

Drzwi wejściowe do świetlicy miały wymiary 0,8 m na 2,0 m i zawierały próg, co odbiega od normy przyjętej w § 75 ust. 2 i ust. 3 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie⁶, który stanowi, że w budynku użyteczności publicznej drzwi wewnętrzne, z wyjątkiem drzwi do pomieszczeń technicznych i gospodarczych, powinny mieć co najmniej szerokość 0,9 m i wysokość 2 m w świetle ościeżnicy i nie powinny mieć progów.

Pomieszczenie Szkoły wykorzystywane na potrzeby świetlicy szkolnej znajduje się na parterze budynku Szkoły w Sali nr 4 o wym. 47,31m²

Nauka uczniów klas I-III prowadzona jest w salach mieszczących się:

na parterze budynku – w Sali nr 3 (40,4m²), w Sali nr 19 (32m²), w Sali nr 4 (47,31m²), w Sali nr 20 (35,75m²),

na pierwszym piętrze budynku: w Sali nr 10 (48,6m²), w Sali nr 11 (48m²),

na drugim piętrze budynku: w Sali nr 17 (47,79m²), w Sali nr 13 (52,2m²).

Nauka uczniów klas IV-VI prowadzona jest w salach mieszczących się na pierwszym piętrze w Sali nr 9 (o pow. 53,4m²), w Sali nr 7 (o pow. 51 m²), na drugim piętrze w Sali nr 14 (32,4m²), w Sali nr 15 (32,4m²) oraz w Sali nr 16 (50,74m²).

Dojście do pomieszczeń świetlicy w Sali nr 4 dla uczniów klasy Ia odbywa się bezpośrednio z korytarza głównego na parterze o wym. 77,42m², dla klas IIc, IIId odbywa się korytarzem na parterze budynku o wym. 13,05m² oraz po 6 schodach. Dla pozostałych klas dojście do pomieszczeń świetlicy w Sali nr 4 odbywa się po

⁶ Dz. U. z 2015 r. poz. 1422.

schodach znajdujących się w bezpośrednim sąsiedztwie Sali nr 4. Schody obejmują łącznie 48 schodów. Poręcze schodów posiadają dodatkowe zabezpieczenia przed ewentualnym zsuwaniem się po nich.

Do pomieszczeń świetlicy w Sali nr 4 prowadzą drzwi wejściowe o wymiarach 80cm szerokości i 200 cm wysokości. Drzwi do świetlicy posiadają próg. W pomieszczeniu świetlicy znajduje się 12 stolików i 24 krzesła dostosowane do wzrostu uczniów (14 krzesel wielkości 5 – kod zielony, 10 krzesel wielkości 6 – kod niebieski).

Do prowadzenia zajęć świetlicowych są także wykorzystywane: Sala biblioteki szkolnej, która ma powierzchnię 26,7 m². Jej wyposażenie stanowią m.in. 3 stanowiska komputerowe, 2 stoliki trzyosobowe, 6 krzesel. Szkolny plac zabaw wyposażony w huśtawki ważki – 2 szt., zjeżdżalnię – 1 szt., huśtawkę podwójną – 1 szt., zestaw pociąg – 1 szt., altankę – 1 szt., sprężynowce – 2 szt., trap ruchomy – 1 szt. Nawierzchnię placu zabaw stanowi trawa. Sala gimnastyczna mała o pow. 59,8 m². Sala wyposażona jest w drabinki oraz kształtki rehabilitacyjne i materace gimnastyczne. Sala gimnastyczna duża o pow. 288 m² z boiskiem do koszykówki, piłki ręcznej i siatkówki. W sąsiedztwie Sali gimnastycznej znajduje się pełnowymiarowe boisko piłkarskie.

Sala komputerowa (nr 7) o pow. całkowitej 51 m² wyposażona w 14 szt. zestawów komputerowych, 10 szt. stolików i 20 szt. krzesel dostosowanych do wysokości uczniów.

Corocznie przeprowadzano kontrolę obiektów należących do Szkoły pod kątem zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków korzystania z tych obiektów, odpowiednio w dniach: 28 sierpnia 2014 r., 31 sierpnia 2015 r., 30 sierpnia 2016 r. oraz 22 września 2015 r. i 19 września 2016 r. Protokoły z kontroli nie zawierały opinii negatywnych.

W okresie objętym kontrolą odbyły się kontrole obiektów Szkoły (w tym świetlicy) przeprowadzone przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego, tj. w dniach 22 stycznia 2015 r. i 25 stycznia 2016 r. Protokoły nie zawierały ustaleń negatywnych.

(dowód: akta kontroli str. 106, 112-113, 235-250)

1.6. Finansowanie świetlicy

W okresie objętym kontrolą w Szkole nie ewidencjonowano dochodów i wydatków placówki w myśl zasad zawartych w załączniku 2 do rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 2 marca 2010 r. w sprawie *szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych*⁷, gdzie określono, że wydatki związane z funkcjonowaniem świetlic klasyfikuje się do działu 854 (Edukacyjna opieka wychowawcza) rozdziału 85401 klasyfikacji budżetowej (Świetlice szkolne).

Nie wyodrębniano kosztów funkcjonowania świetlicy z ogólnego budżetu Szkoły obejmujących m.in. wynagrodzenia nauczycieli prowadzących zajęcia świetlicowe wraz z pochodnymi oraz zakup materiałów, wyposażenia, środków dydaktycznych i książek.

Do celów planistycznych Dyrektor Szkoły kalkulowała wydatki na utrzymanie świetlicy w ramach działu 801 (Oświata i wychowanie), rozdziału 80101 (Szkoły podstawowe).

⁷ Dz. U. z 2014 r. poz. 1053, ze zm.

1.6.1. W latach 2014-2016 (do 30.09) przeznaczono na funkcjonowanie świetlicy szkolnej następującą wysokość środków w porównaniu do wydatków całej szkoły, tj. w projekcie planu finansowego (kalkulacji) opracowanego przez dyrektora szkoły, planu finansowego (i planu po zmianach) zatwierdzonego przez organ prowadzący wraz ze wskaźnikami wykonania planu:

a) rok 2014 – projekt planu: razem Szkoła 1 922 839 zł, w tym świetlica 49 420 zł (wydatki rzeczowe 2 150 zł); plan zatwierdzony przez organ prowadzący: razem Szkoła 1 874 632,73, w tym świetlica 49 550 zł i wydatki rzeczowe 2 200 zł; plan po zmianach: razem Szkoła 2 113 615,93 zł, w tym świetlica 49 550 zł i wydatki rzeczowe 2 200 zł; wykonanie planu: razem Szkoła 2 032 442,71 zł, w tym świetlica 49 236,80 zł (wydatki rzeczowe 2 000 zł).

b) rok 2015 – projekt: razem Szkoła 2 228 851 zł (dynamika do roku poprzedniego 1,16%), w tym świetlica 50 200 zł (wydatki rzeczowe 2 200 zł); plan zatwierdzony przez organ prowadzący: Szkoła razem 2 159 339 zł, świetlica 50 340 zł, w tym wydatki rzeczowe 2 250 zł; plan po zmianach: razem Szkoła 2 262 576,23 zł, w tym świetlica 50 340 zł i wydatki rzeczowe 2 250 zł; wykonanie planu: razem Szkoła 2 247 551,99 zł, w tym świetlica 50 261,32 zł (wydatki rzeczowe 2 200 zł).

c) rok 2016 (do 30.09) - projekt: razem Szkoła 2 718 392,34 zł (dynamika 1,22%), w tym świetlica 44 000 zł (wydatki rzeczowe 1 500 zł); plan zatwierdzony przez organ prowadzący: Szkoła razem 2 110 170,13, świetlica 44 000 zł, w tym wydatki rzeczowe 1 500 zł; plan po zmianach: razem Szkoła 2 133 356,81 zł, w tym świetlica 42 000 zł i wydatki rzeczowe 1 500 zł; wykonanie planu (na 30.09.2016): razem Szkoła 1 715 417 zł, w tym świetlica 34 081,53 zł (wydatki rzeczowe 1500 zł).

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że *brak wydzielonego budżetu dla świetlicy powstał z niedopatrzenia i zastanej praktyki, ale na dzień 29 listopada br. zaplanowano posiedzenie Rady Gminy, a w porządku obrad przewidziano korektę budżetu Gminy oraz budżetów szkół prowadzonych przez Gminę w szczególności obejmującej dział 854 (Edukacyjna opieka wychowawcza) i rozdział 85401 klasyfikacji budżetowej (Świetlice szkolne).*

W trakcie kontroli Dyrektor Szkoły sporządziła plan finansowy określony w załączniku 2 do wyżej cytowanego rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 2 marca 2010 r. (wg stanu na grudzień 2016 r.), przekazując go organowi prowadzącemu.

Wydatki na wynagrodzenia i wydatki rzeczowe na funkcjonowanie świetlicy wyniosły:

a) w roku 2014 – projekt planu zatwierdzony przez dyrektora Szkoły 47 270 zł wynagrodzenia i 2 150 na wydatki rzeczowe; plan zatwierdzony przez organ prowadzący przewidywał odpowiednio 49 550 zł i 2 200 zł, plan po zmianach 47 350 zł i 2 200 zł, wykonano odpowiednio 47 236,80 zł i 2 000 zł.

b) w roku 2016 – projekt planu zatwierdzony przez dyrektora Szkoły 32 500 zł wynagrodzenia i 1 500 na wydatki rzeczowe; plan zatwierdzony przez organ prowadzący przewidywał odpowiednio 34 100 zł i 1 550 zł, plan po zmianach 32 550 zł i 1 550 zł, wykonano odpowiednio (na 30.09.2016) 32 581,53 zł i 1 500 zł.

(dowód: akta kontroli str. 114-120)

1.6.2. Burmistrz Przecławia przekazywał corocznie dyrektorom szkół podległych samorządowi wytyczne i wskazówki dotyczące procesu planowania i przygotowania pracy placówek, z uwzględnieniem nowelizacji przepisów. Zarządzeniem nr 71/2016

r. z dnia 29 sierpnia 2016 r. określił, w oparciu o unormowania przyjęte przez Radę Miejską uchwałą z dnia 28 sierpnia 2010 r., sposób opracowania materiałów planistycznych stanowiących podstawę przygotowania projektu uchwały budżetowej na rok 2017, w tym finansowania szkół i świetlic. Dyrektor Szkoły występowała corocznie do Burmistrza Przecławia w sprawie liczby godzin na opiekę świetlicową.

W zakresie przyjmowanej podstawy do określenia finansowych potrzeb świetlicy, Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że *we wrześniu każdego roku dyrektor szkoły otrzymywał od organu prowadzącego wytyczne i materiały planistyczne do opracowania projektu planu finansowego szkoły. Przed przystąpieniem do pracy nad projektem planu finansowego szkoły dyrektor określał finansowe potrzeby świetlicy szkolnej, które wynikały z zapewnienia finansowania etatów wychowawców świetlicowych (z uwzględnieniem pensum – 26 godzin tygodniowo) na podstawie zatwierdzonego przez organ prowadzący szkołę arkusza organizacji pracy szkoły oraz na podstawie ilości utworzonych grup świetlicowych i uczniów zapisanych do świetlicy szkolnej (w grupach nie przekraczających 25 uczniów) oraz na podstawie czasu pracy świetlicy szkolnej w danym roku szkolnym. Na podstawie rozmów i wywiadów z wychowawcami świetlicy dyrektor szkoły określał potrzeby wynikające z doposażenia świetlicy szkolnej w materiały papiernicze i pomoce dydaktyczne.*

W kwestii różnic między projektem planu, a zatwierdzonym planem przez organ prowadzący Szkołę wyjaśnienie złożyła Skarbnik Gminy Pani Joanna Krzempek podając, że w każdym roku począwszy od roku 2014 do 2016 występowały różnice między projektem planu finansowego zatwierdzonym przez dyrektora szkoły, a planem finansowym zatwierdzonym przez organ prowadzący szkołę. *Projekt planu finansowego proponowany przez Dyrektora Szkoły Podstawowej w Przecławiu na 2014r wynosił 1 922 839,00 zł organ prowadzący zatwierdził plan na kwotę 1 874 632,73zł, różnica wynosi 48 206,27 zł, gdyż zmniejszone zostały środki na zakup usług pozostałych, wyposażenia i zakupów bieżących. Projekt na 2015 rok wynosił 2 228 851 zł organ prowadzący zatwierdził plan finansowy na kwotę 2 159 339,35 zł różnica wynosi 69 511,65 zł ponieważ środki zostały zmniejszone na zakupy bieżące, media i usługi pozostałe. Projekt planu finansowego na rok 2016 wynosił 2 718 392, 34 zł natomiast plan finansowy zatwierdzony przez organ prowadzący wynosił 2 110 170,13 zł różnica stanowi kwotę 608 222, 21 zł, gdyż środki zostały zmniejszone na zakup żywności w stołówkach szkolnych, zakup pomocy dydaktycznych, wyposażenia i zakupy bieżące oraz media. Ponadto w ocenie organu stwierdzono, iż wykazane środki finansowe na zastępstwa zostały zaplanowane w nadmiernej wysokości, dlatego też plan został zmniejszony. Jednocześnie kompleksowy remont sali gimnastycznej, został przełożony w czasie, ponieważ w ocenie organu spełnia wymogi i standardy nie zagrażające bezpieczeństwu uczniów a gmina była zobowiązana zrealizować pilną inwestycję tj. budowę oczyszczalni ścieków, której konieczność wynikała z awaryjności i niewystarczającej przepustowości w obecnie działającej oczyszczalni. W związku z powyższym było to priorytetem samorządu na 2016r. Nadmieniam również, że w każdym roku potrzeby szkoły były w całości zrealizowane.*

(dowód: akta kontroli str. 120-135)

1.6.3. Finansowanie działalności świetlicy w inny sposób niż budżetowy.

Nie stwierdzono w okresie objętym kontrolą finansowania świetlicy ze środków innych niż budżetowe. Na wniosku o przyjęcie dziecka do świetlicy (karcie zgłoszenia) nie zamieszczano sformułowania obejmującego np. deklarowanej

opłaty (miesięcznej, na fundusz świetlicy, składki miesięcznej w związku z pobytem dziecka w świetlicy itp.).

W Szkole nie praktykowano pobierania dobrowolnych wpłat na rachunek Rady Rodziców z przeznaczeniem na jakiegokolwiek cele, w tym na działalność świetlicy.

Dodatkowe środki wydatkowane wyłącznie na wyposażenie świetlicy pochodziły z dotacji organu prowadzącego (4 176,70 zł) i środków własnych szkoły (300 zł), za okres kontroli w łącznej wysokości 4 476,70 zł.

(dowód: akta kontroli str.136)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1) drzwi wejściowe do świetlicy miały wymiary 0,8 m na 2,0 m i zawierały próg, co odbiega od normy przyjętej w § 75 ust. 2 i ust. 3 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie, który stanowi, że w budynku użyteczności publicznej drzwi wewnętrzne, z wyjątkiem drzwi do pomieszczeń technicznych i gospodarczych, powinny mieć co najmniej szerokość 0,9 m i wysokość 2 m w świetle ościeżnicy, i nie powinny mieć progów.

2) naruszone zostały zasady kwalifikowania wydatków do paragrafów budżetowych. Była to nieprawidłowość polegająca na naruszeniu art. 39 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych⁸, zgodnie z którym wydatki publiczne klasyfikuje się według działów i rozdziałów określających rodzaj działalności w związku z zapisami załącznika nr 2 do wymienionego w treści wystąpienia rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 2 marca 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych tj., że wydatki związane z funkcjonowaniem świetlic klasyfikuje się do działu 854 (Edukacyjna opieka wychowawcza) rozdziału 85401 klasyfikacji budżetowej (Świetlice szkolne).

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że brak wydzielonego budżetu dla świetlicy powstał z niedopatrzenia i zastanej praktyki, ale na dzień 29 listopada br. zaplanowano posiedzenie Rady Gminy, a w porządku obrad przewidziano korektę budżetu Gminy oraz budżetów szkół prowadzonych przez Gminę w szczególności obejmującej dział 854 (Edukacyjna opieka wychowawcza) i rozdział 85401 klasyfikacji budżetowej (Świetlice szkolne).

Ocena cząstkowa

Szkoła określiła zasady odpowiedzialność za bezpieczeństwo uczestników zajęć świetlicowych, informowania i usprawiedliwiania nieobecności dziecka na zajęciach świetlicowych, przyjmowania na zajęcia i odbierania uczniów po zajęciach świetlicowych.

Szkoła badała oczekiwania rodziców związane z zajęciami świetlicowymi. W opracowanym planie zajęć świetlicowych określiła wskaźniki, pozwalające stwierdzić, które cele zawarte w planie zostały zrealizowane, a spodziewane rezultaty osiągnięte (procedurę pomiaru).

Warunki lokalowe do prowadzenia zajęć świetlicowych były niewystarczające z uwagi na zbyt małą powierzchnię świetlicy w stosunku do liczby zapisanych do niej

⁸ Dz. U. z 2016 r., poz. 1870

uczniów. Ponadto drzwi wewnętrzne do świetlicy były za wąskie i posiadały progi, co jest niezgodne z obowiązującymi przepisami.

2. Uwzględnianie podczas zajęć świetlicowych potrzeb edukacyjnych i rozwojowych uczniów

2.1.1. Szkoła przyjęła zasadę zdiagnozowania potrzeb uczniów, rozpoznawania ich zainteresowań i określania zajęć zapewniających ich prawidłowy rozwój fizyczny oraz kryterium podziału na grupy wychowawcze – zawarte w Regulaminie pracy świetlicy (§ 4 pkt 7 i § 8 pkt 7) - o treści: *Dla uczniów przyjeżdżających do szkoły autobusem i oczekujących po zajęciach na autobus szkolny w szkole tworzy się grupy uczniów uczestniczących w zajęciach świetlicowych rano w wymiarze ½ godziny, po zajęciach szkolnych w wymiarze 1 godziny. (...) Nauczyciel świetlicy diagnozuje potrzeby edukacyjne i rozwojowe uczniów oraz ich zainteresowania, a wyniki badań wykorzystuje do tworzenia planu pracy świetlicy szkolnej.*

W Szkole diagnozowano potrzeby uczniów, rozpoznając ich zainteresowania za pomocą anonimowych ankiet, obserwacji, rozmów i wywiadów z rodzicami, wychowawcami klas i samymi uczniami, co wskazała Dyrektor Szkoły w złożonym wyjaśnieniu podając, że *Diagnoza potrzeb uczniów odbywała się w szkole nie tylko za pomocą anonimowych ankiet, ale temu celowi służyły także rozmowy i wywiady z rodzicami, które odbywały się podczas zapisów uczniów a także podczas odbierania dzieci przez rodziców ze świetlicy szkolnej. Diagnozie służyły również obserwacje zachowań uczniów przez nauczycieli prowadzących zajęcia świetlicowe i rozmowy prowadzone z uczniami podczas zajęć.*

Wyniki zbiorczych diagnoz wykorzystywano do konstruowania „Planu pracy świetlicy szkolnej” na dany rok szkolny (zagadnienia te omówiono w punkcie 1.2.2 Wystąpienia pokontrolnego).

2.1.2. W roku szkolnym 2015/2016 diagnozowano w Szkole potrzeby edukacyjne i rozwojowe uczniów, a także ich możliwości psychofizyczne, choć w efekcie nie uwzględniono wyników diagnozy w momencie tworzenia grup, a związku z tym obie grupy świetlicowe uczestniczyły w takich samych zajęciach lecz w różnym czasie ich trwania – co potwierdziła w cytowanym wcześniej wyjaśnieniu Dyrektor Szkoły.

Formą diagnozy uczniów były obserwacje bezpośrednie uczniów podczas zajęć świetlicowych (dokumentowane indywidualnie dla każdego ucznia) oraz wyniki diagnoz pedagogicznych i obserwacji wychowawców klas, które były przekazywane wychowawcom świetlicy podczas zebrań Rady Pedagogicznej i udokumentowane były w protokołach z posiedzeń Rady Pedagogicznej.

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że *wychowawcy świetlicy zapoznawali się także z diagnozami poradni pedagogiczno – psychologicznej (opinie, orzeczenia, dostosowanie wymagań edukacyjnych) oraz diagnozami sposobów uczenia się uczniów prowadzonymi przez pedagoga szkolnego i wychowawców klas a także z sytuacją domową ucznia (darmowe dojazdy, dożywianie, stypendia szkolne, wyprawki).*

(dowód: akta kontroli str. 26-49, 137-141, 198-201, 254)

2.1.3. W roku szkolnym 2015/2016 diagnozowano w Szkole zainteresowania uczniów. Podczas zapisów uczniów do klasy pierwszej rodzice w Karcie zapisu określali zainteresowania uczniów i ich potrzeby, podczas zapisów i Dni Otwartych

Szkoły przeprowadzano wywiady z rodzicami, w czerwcu 2015 r. przeprowadzono badania ankietowe indywidualne wśród uczniów i ich rodziców, a wyniki ankiet znajdują się w „Sprawozdaniach z działalności świetlicy szkolnej”.

(dowód: akta kontroli str. 26-49, 137-141)

2.1.4. W roku szkolnym 2015/2016 grupy wychowawcze zostały utworzone na podstawie dwóch kryteriów z uwzględnieniem wniosków rodziców:

- godziny odjazdów i przyjazdów autobusów (grupa I poranna i II grupa popołudniowa),
- potrzeby edukacyjne i zainteresowania.

Taki podział grup przewidywał cytowany wyżej *Regulamin świetlicy szkolnej*, w § 4 pkt 7 i 8.

(dowód: akta kontroli str. 10-17, 137-142)

2.1.5. Dla utworzonych grup wychowawczych został opracowany program zajęć świetlicowych zapewniający prawidłowy rozwój uczniów (zaprezentowany w pkt 1.3. wystąpienia pokontrolnego). Programy dla poszczególnych grup różniły się tylko liczbą zadań do realizacji ze względu na czas przebywania dzieci w świetlicy (od 0,5 godz. do 4,0 godz.), przy takich samych ustalonych celach.

2.1.5.1. W roku szkolnym 2015/2016 występowały dwie grupy utworzone na podstawie kryteriów innych niż zdiagnozowane potrzeby i określone zainteresowania uczniów, tj. grupa I poranna (czas pobytu dzieci w świetlicy wynosił ½ godziny) i grupa II popołudniowa (czas pobytu uczniów w świetlicy wynosił 1 godzina) zostały utworzone ze względu na czas oczekiwania uczniów przed i po zajęciach lekcyjnych na odjazd autobusów szkolnych.

W zajęciach w ciągu całego tygodnia uczestniczyło nie więcej niż 25 uczniów zgodnie z zapisami w dzienniku zajęć świetlicowych.

W planie pracy dla tych uczniów przewidziano zajęcia uwzględniające potrzeby edukacyjne, zajęcia uwzględniające potrzeby rozwojowe uczniów klas młodszych, zajęcia uwzględniające możliwości psychofizyczne oraz zajęcia rozwijające zainteresowania uczniów. Zajęcia były prowadzone cyklicznie w ciągu całego roku szkolnego (w każdym miesiącu znalazły się w planie pracy oraz w zapisach w dzienniku lekcyjnym w/w zajęcia).

Kurator Oświaty stwierdził podczas kontroli, że przy tworzeniu w roku szkolnym 2016/2017 grup świetlicowych zdiagnozowano potrzeby i zainteresowania uczniów – kandydatów do zajęć świetlicowych. Zapytanie dotyczące zainteresowań znajduje się na karcie zgłoszenia dziecka do świetlicy szkolnej. Jednak nie uwzględniono wyników diagnozy w momencie tworzenia grup, biorąc pod uwagę tylko czas przebywania ucznia na świetlicy szkolnej, który jest uzależniony od organizacji dowozu uczniów do i ze szkoły. W związku z tym obie grupy świetlicowe uczestniczą w takich samych zajęciach. Natomiast oferta tegorocznych zajęć zawartych w planie pracy została przygotowana właśnie z uwzględnieniem tej diagnozy wstępnej.

W wyniku pracy z dziennikiem są tylko zapisane informacje zawarte w § 11 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 29 sierpnia 2014 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji⁹.

(dowód: akta kontroli str. 143, 165-175)

⁹ Dz. U. poz. 1170, ze zm.

2.1.5.2. Grupa utworzona została w oparciu o zdiagnozowane potrzeby uczniów i rodziców określone we „Wnioskach o przyjęcie dziecka do szkoły” – dotyczy uczniów klas pierwszych oraz na podstawie badania ankietowego anonimowego przeprowadzonego przez wychowawców świetlicy przed utworzeniem grupy, czyli w czerwcu poprzedniego roku szkolnego - zbiorcza analiza ankiet dla rodziców i dla uczniów została opisana w „Sprawozdaniach z działalności świetlicy szkolnej”.

Szkoła nie tworzyła grup wychowawczych składających się z dzieci o indywidualnie ustalonych potrzebach i zainteresowaniach.

Godziny pobytu uczniów na świetlicy szkolnej w tej grupie to: 11.45 – 16.00. W zajęciach w ciągu całego tygodnia uczestniczyło nie więcej niż 25 uczniów zgodnie z zapisami w dzienniku zajęć świetlicowych. W planie pracy tej grupy świetlicowej przewidziano zajęcia uwzględniające zdiagnozowane i określone przez ankiety, rozmowy i obserwacje potrzeby edukacyjne, potrzeby rozwojowe, możliwości psychofizyczne, które realizowane były cyklicznie w ciągu całego roku szkolnego. W planie pracy świetlicy szkolnej przewidziano zajęcia rozwijające zainteresowania uczniów, zajęcia zapewniające prawidłowy rozwój, odrabianie lekcji oraz inne zajęcia (czytelnicze, ekologiczne, o tematyce patriotycznej).

Kurator Oświaty w wyniku kontroli stwierdził, że *„przy tworzeniu w roku szkolnym 2016/2017 grup świetlicowych zdiagnozowano potrzeby i zainteresowania uczniów – kandydatów do zajęć świetlicowych. Zapytanie dotyczące zainteresowań znajduje się na karcie zgłoszenia dziecka do świetlicy szkolnej. Jednak nie uwzględniono wyników diagnozy w momencie tworzenia grup, biorąc pod uwagę tylko czas przebywania ucznia na świetlicy szkolnej, który jest uzależniony od organizacji dowozu uczniów do i z szkoły. W związku z tym obie grupy świetlicowe uczestniczą w takich samych zajęciach. Natomiast oferta tegorocznych zajęć (2016/2017) zawartych w planie pracy została przygotowana właśnie z uwzględnieniem tej diagnozy wstępnej.*

(dowód: akta kontroli str. 10-17, 54, 58-64, 144-147, 165-175)

2.1.6. Realizacja programu zajęć świetlicowych prowadzona była ściśle w oparciu o plany omówione w pkt 1.3. niniejszego wystąpienia pokontrolnego. Szczegółowy opis realizacji planu został uwidoczniiony w sprawozdaniach z działalności świetlicy szkolnej.

2.1.6.1. Realizacja programu zajęć świetlicy szkolnej dla grupy 25 uczniów utworzonej ze względu na godziny odjazdu po zajęciach lekcyjnych autobusem szkolnym obejmowała zajęcia uwzględniające potrzeby edukacyjne, potrzeby rozwojowe, możliwości psychofizyczne, jak również zapewniające prawidłowy rozwój fizyczny oraz odrabianie lekcji. Potwierdzały to zajęcia ujęte w planie pracy świetlicy na kwiecień 2016 r. oraz tematy zajęć zapisane w dzienniku lekcyjnym w miesiącu kwietniu na potwierdzenie realizacji planu i potrzeb uczniów.

(dowód: akta kontroli str. 148-154, 157-158)

2.1.6.2. Szkoła realizowała program zajęć świetlicy szkolnej dla grupy uczniów utworzonej w oparciu o zdiagnozowane potrzeby i zainteresowania, obejmujący zajęcia uwzględniające potrzeby edukacyjne, rozwojowe, możliwości psychofizyczne, jak również zapewniające prawidłowy rozwój fizyczny oraz odrabianie lekcji, lecz nie różnicujący zajęć ze względu na indywidualne potrzeby uczniów. Potwierdzały to zajęcia ujęte w planie pracy świetlicy na kwiecień 2016 r. oraz tematy zajęć zapisane w dzienniku lekcyjnym w miesiącu kwietniu, które były potwierdzeniem realizacji planu i potrzeb (zbiorowych) uczniów.

(dowód: akta kontroli str. 58-64, 155-158)

Kontrola przeprowadzona przez wizytatora Kuratorium Oświaty w Rzeszowie w dniu 10 listopada 2016 r. obejmowała m.in. analizę pod kątem właściwego doboru zajęć świetlicowych dla danej grupy wychowawczej oraz oceny stopnia uwzględniania podczas prowadzonych zajęć zapisów art. 67 ust. 5 ustawy o systemie oświaty.

Protokół kontroli doraźnej z dnia 17.11.2016 r. zawierał stwierdzenia, że: w Szkole zorganizowano świetlicę, liczba uczniów podczas zajęć u jednego wychowawcy świetlicy nie przekracza 25, Szkoła prowadzi dziennik zajęć świetlicy zgodny z przepisami prawa, Szkoła nie posiada kryteriów dotyczących podziału uczniów w świetlicy na grupy wychowawcze i nie diagnozowano potrzeb w grupach wychowawczych.

Kontrolująca ustaliła, że „przy tworzeniu grup świetlicowych w roku szkolnym 2016/2017 zdiagnozowano potrzeby i zainteresowania uczniów. Jednak nie uwzględniono wyników diagnozy w momencie tworzenia grup, biorąc pod uwagę tylko czas przebywania ucznia w świetlicy szkolnej, który jest uzależniony od organizacji dowozu uczniów do Szkoły i ze Szkoły. W związku z tym obie grupy świetlicowe uczestniczyły w takich samych zajęciach (na podstawie planu pracy świetlicy). Natomiast oferta tegorocznych zajęć zawartych w planie pracy została przygotowana właśnie z uwzględnieniem tej wstępnej diagnozy.

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że *w trakcie roku szkolnego uczniowie przebywający w świetlicy mają możliwość zgłoszenia wychowawcom, które zajęcia proponowane przez świetlicę odpowiadają ich potrzebom i zainteresowaniom i w efekcie uczestniczą w takich zajęciach.*

(dowód: akta kontroli str. 159-183)

2.2. Warunki lokalowe i wyposażenie dla wybranych zajęć świetlicowych

Zajęcia świetlicowe odbywały się w dniu 21 października 2016 r. w sali nr 4 o powierzchni 47,31m² znajdującej się na parterze w budynku szkolnym, blisko wejścia do Szkoły oraz na sali gimnastycznej na tym samym poziomie.

W trakcie oględzin wybranych zajęć świetlicowych obserwowano grupę w następujących terminach i rodzajach zajęć:

- 11.45 – 12.45 – tematyka zajęć „Jesień w sadzie – wykonanie warzyw i owoców z masy solnej”. Wszyscy uczniowie mieli zapewnione miejsce do wykonywania zadania plastycznego, odpowiednie materiały plastyczne (podstawki, masę solną, kartki papieru).

- 12.45 – 13.45 - „Rozwiązywanie zagadek i rebusów”. Uczniowie pracowali w grupach zadaniowych, otrzymali od nauczyciela kartki z rebusami i zagadkami oraz krzyżówkami. Rozwiązania prezentowali na forum całej grupy.

- 13.45 – 14.45 - „Kolorowanie obrazków związanych z jesienią” – uczniowie pracowali w grupach, wykonywali zadania plastyczne polegające na kolorowaniu przygotowanych przez nauczyciela obrazków lub samodzielnie wykonywali prace plastyczne. Każdy uczeń miał zapewnione miejsce do pracy oraz materiały plastyczne (farby, kredki, mazaki, kolorowa kredę, kolorowe kartki lub malowanki).

14.45 – 16.00 - „Gry i zabawy ze sznurkiem i skakanką” – zajęcia odbywały się na Sali gimnastycznej. Uczniowie zostali wyposażeni w przybory sportowe.

Nauczycielka prowadziła konkursy i zawody: na największą liczbę skoków, przeciąganie liny, tor przeszkód ze sznurkiem.

Warunki i wyposażenie omówionych zajęć były odpowiednie.

Strefy zorganizowane w pomieszczeniu świetlicy zostały omówione w pkt 1.5. niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

(dowód: akta kontroli str. 112-113, 191-192)

2.3. Struktura czasu obecności uczniów w Szkole i liczba uczniów pozostających pod opieką jednego nauczyciela.

W badanym okresie w świetlicy szkolnej nie przebywali dodatkowo w ramach opieki uczniowie klas, które nie miały zajęć z powodu nieobecności nauczyciela. Z wyjaśnień Dyrektora Szkoły wynikało, że w Szkole nie ma takiej praktyki, a wszystkie zastępstwa za nieobecnych nauczycieli są przydzielane zgodnie z kwalifikacjami i są dodatkowo płatne.

Ogłędziny świetlicy szkolnej przeprowadzone w dniu 21 listopada 2016 roku wykazały, że zajęcia świetlicowe rozpoczynały się o godzinie 11.45 (o godzinie 8.00 wszystkie klasy rozpoczynają zajęcia lekcyjne, zatem wszystkie dzieci są na zajęciach edukacyjnych. Najwcześniej dzieci kończyły zajęcia o godzinie 11.45

Na zajęciach świetlicowych od godziny 11.45 do 12.45 zapisanych było 9 dzieci (o tej godzinie kończą zajęcia uczniowie z klas II c, III c, I b). W dniu 21 listopada 2016 roku w zajęciach uczestniczyło 8 dzieci – 1 dziecko (K.W.) było nieobecne w Szkole, co potwierdzały zapisy w dziennikach lekcyjnych i w dzienniku zajęć świetlicowych. Opiekę nad uczniami sprawowała nauczycielka Beata W.

Na zajęciach świetlicowych od godziny 12.45 do 13.45 zapisanych było 25 dzieci (o tej godzinie kończą zajęcia uczniowie z klas I a, II a, II b, III a, III b). W dniu 21 listopada 2016 roku w zajęciach uczestniczyło 18 dzieci.

Uczeń P. B. został zabrany po zajęciach lekcyjnych przez ojca, uczennice M. i E. S. zostały odebrane przez ojca, uczennica M.D. została po zajęciach lekcyjnych zabrana do domu, uczniowie W. P. i M. L. byli nieobecni w szkole.

Opiekę nad uczniami sprawowała Beata W.

Na zajęciach świetlicowych od godziny 13.45 do 14.45 zapisanych było 25 dzieci. W dniu 21 listopada 2016 roku w zajęciach uczestniczyło 16 dzieci. Uczennica G. W. została zabrana do domu przez babcię a uczeń M. S. został zabrany przez mamę. Opiekę nad uczniami sprawowała Aneta P.

Na zajęciach świetlicowych od godziny 14.45 do 16.00 zapisanych było 25 dzieci. W dniu 21 listopada 2016 roku w zajęciach uczestniczyło 11 dzieci. Uczniowie: P. K., M. W., J. W., J. Z., K. O. zostali zabrani do domu przez opiekunów prawnych. Opiekę nad uczniami sprawowała Aneta P.

Analiza struktury czasu obecności ucznia na zajęciach wykazała: w okresie od 4 do 8 kwietnia 2016 r. na zajęciach świetlicowych zapisanych było 38 uczniów. Badaniem objęto 20 uczniów. Dzień 5 kwietnia był w Szkole dniem wolnym od zajęć ze względu na sprawdzian szóstoklasistów i w tym dniu w zajęciach świetlicowych uczestniczyło tylko 1 dziecko.

W badanym okresie u 9 uczniów stwierdzono znaczny udział w zajęciach świetlicowych w łącznym czasie pobytu dziecka w szkole (od 43 % do 30,6 %), u 10 uczniów stwierdzono bardzo długi czas pobytu dzieci na świetlicy szkolnej w stosunku do łącznego czasu pobytu w szkole (od 20 % do 27, 2 %), tylko u 1 ucznia czas pobytu w świetlicy szkolnej w stosunku do czasu pobytu w szkole wynosił 15 %.

W okresie od 13 do 17 kwietnia 2015 r. na zajęciach świetlicowych zapisanych było 40 uczniów. Badaniem objęto 20 uczniów. U 5 dzieci badanie wykazało znaczny udział w zajęciach świetlicowych w łącznym czasie pobytu dziecka w Szkole (od 53,8% do 30,3%), u 9 uczniów stwierdzono bardzo długi czas pobytu dzieci na świetlicy szkolnej w stosunku do łącznego czasu pobytu w Szkole (od 28,6% do 22%), u 6 uczniów czas pobytu w świetlicy szkolnej w stosunku do czasu pobytu w Szkole wynosił odpowiednio od 19,5 % do 13,1

Analiza liczby uczniów pozostającym pod opieką jednego nauczyciela wykazała, że w okresie od 4 do 8 kwietnia 2016 roku na zajęciach świetlicowych, które prowadzone były w czterech grupach świetlicowych (I grupa od godziny 6.30 do 7.45, II grupa od 7.15 do 7.45, III grupa od 11.45 do 12.45 i IV grupa od 11.45 do 16.00) opiekę sprawowali nauczyciele zgodnie z obowiązującym planem lekcji na świetlicy szkolnej. Z przeprowadzonego badania wynika, że na każdej godzinie zajęć świetlicowych, w każdej z czterech grup pod opieką jednego nauczyciela przebywało od 1 do 24 uczniów na poszczególnych godzinach zajęć.

W badanym okresie w świetlicy szkolnej nie przebywali dodatkowo w ramach opieki uczniowie klas, które nie miały zajęć z powodu nieobecności nauczyciela – świadczą o tym zapisy w księdze zastępstw, nie odnotowywano takiej sytuacji w dzienniku zajęć. Z wyjaśnień dyrektora Szkoły wynika, że w Szkole nie ma takiej praktyki, a wszystkie zastępstwa za nieobecnych nauczycieli są przydzielane zgodnie z kwalifikacjami i są dodatkowo płatne.

W okresie od 4 do 8 kwietnia 2016 r. liczba godzin przeprowadzonych zajęć w tygodniu wynosiła 35,5 godziny, a łączna liczba uczniów pozostających w każdej analizowanej godzinie w trakcie dnia pod opieką jednego nauczyciela nie przekraczała 25.

W tygodniu od 4 do 8 kwietnia 2016 r. uczniowie objęci badaniem spędzili 28,6 % czasu w świetlicy w stosunku do łącznego czasu pobytu w szkole.

W tygodniu od 13 do 17 kwietnia 2015 r. uczniowie objęci badaniem spędzili 27 % czasu w świetlicy w stosunku do łącznego czasu pobytu w szkole.

(dowód: akta kontroli str. 184-190)

2.4. Dziennik zajęć świetlicy szkolnej prowadzony był w formie papierowej. Zawierał plan pracy świetlicy szkolnej na dany rok szkolny, imiona i nazwiska uczniów korzystających z zajęć świetlicowych, oddział, do którego uczęszczają uczniowie, tematy prowadzonych zajęć. W dziennikach odnotowywano obecność uczniów na poszczególnych godzinach zajęć świetlicowych. Nauczyciele podpisem potwierdzali prowadzenie zajęć.

(dowód: akta kontroli str. 10-17, 191)

2.5. W Szkole w roku szkolnym 2014/2015 i w roku szkolnym 2015/2016 nauczyciele prowadzący zajęcia świetlicowe oraz dyrektor Szkoły dokonali pisemnej oceny realizacji planu pracy świetlicy szkolnej podczas zebrania Rady Pedagogicznej poświęconych podsumowaniu pracy Szkoły w roku szkolnym 2014/2015 - w dniu 25.08.2016 r. i w roku szkolnym 2015/2016 - w dniu 30.08.2016 r. (zapisy w protokołach rady pedagogicznej). W „Sprawozdaniach z działalności świetlicy szkolnej w roku szkolnym 2014/2015 oraz 2015/2016 nauczyciele dokonali analizy realizacji planu pracy świetlicy szkolnej oraz określili efekty realizacji zadań wynikających z planu pracy świetlicy szkolnej. W w/w sprawozdaniach zawarli wnioski i rekomendacje do dalszej pracy. Dyrektor Szkoły w sprawozdaniu z nadzoru pedagogicznego za rok szkolny 2015/2016 również ocenił działalność świetlicy szkolnej i określił wnioski do pracy w kolejnym roku szkolnym

Z przeprowadzonych analiz wyciągnięto wnioski dotyczące funkcjonowania świetlicy szkolnej. W roku szkolnym 2014/2015 nauczyciele prowadzący zajęcia świetlicowe sformułowali następujące wnioski:

- Świetlica szkolna jest miejscem, gdzie uczniowie mogą rozwijać swoje zainteresowania i uzdolnienia.
- Zajęcia w świetlicy szkolnej wyrabiają u uczniów poczucie odpowiedzialności za siebie, za innych, za wspólne dobro i wspólną własność.
- Uczniowie czują się w świetlicy bezpiecznie i chętnie do niej uczęszczają.
- Zajęcia w świetlicy kształtują u uczniów postawę patriotyczną, postawę koleżeńską i proekologiczną.
- Zajęcia w świetlicy kształtują u uczniów umiejętność współpracy, współdziałania w grupie dla wspólnego dobra.
- Uczniowie chętnie wezmą udział w zajęciach czytelniczych organizowanych w świetlicy.
- Uczniowie chcieliby, by w świetlicy organizowano różnego rodzaju konkursy.
- Zobowiązuje się dyrektora Szkoły do podjęcia rozmów z organem prowadzącym szkołę na temat zwiększenia liczby godzin opieki świetlicowej.
- W miarę możliwości finansowych doposażyć świetlicę szkolną w gry planszowe i stolikowe.

Wnioski wykorzystano w kolejnym roku szkolnym poprzez wpisanie do planu pracy świetlicy szkolnej konkursów rozwijających zainteresowania uczniów oraz doposażono świetlicę szkolną w nowe gry planszowe i stolikowe. Dyrektor wystąpił do organu prowadzącego Szkołę z prośbą o większą liczbę godzin świetlicowych.

W roku szkolnym 2015/2016 nauczyciele prowadzący zajęcia świetlicowe sformułowali następujące wnioski:

- Czas pracy świetlicy dostosowany jest do oczekiwań rodziców i uczniów.
- Świetlica szkolna to bezpieczne i przyjazne miejsce nawiązywania prawidłowych relacji i rozwiązywania konfliktów.
- W świetlicy szkolnej panuje miła i życzliwa atmosfera. Uczniowie chętnie uczęszczają do świetlicy.
- Współpraca z rodzicami i nauczycielami w zakresie rozwiązywania różnych sytuacji problemowych układa się bardzo dobrze.
- Oferta zajęć świetlicowych zadowala zdecydowaną większość rodziców i uczniów.
- Świetlica szkolna to miejsce, gdzie uczniowie uczą się samodzielności, a także pracy w zespole.
- Podczas zajęć świetlicowych uczniowie rozwijają swoje uzdolnienia, zainteresowania, ale także uzupełniają ewentualne braki w wiedzy, czy umiejętnościach.
- Podczas zajęć w świetlicy szkolnej uczniowie uczą się jak radzić sobie ze stresem, jakich zachowań unikać, a jakie są społecznie pożądane.
- Zajęcia w świetlicy szkolnej dają uczniom możliwość prezentowania swoich uzdolnień, pasji.
- W kolejnym roku szkolnym doposażyć świetlicę, w ramach posiadanych środków, w materiały plastyczne dla uczniów.
- Wystąpić do organu prowadzącego z wnioskiem o zwiększenie liczby godzin świetlicowych.
- Podjąć rozmowy ze spółką „Dwa Brzegi” w sprawie zmiany godzin dojazdów dzieci do Szkoły.
- Rozwijać, podczas zajęć świetlicowych, pasję do czytania wśród uczniów.
- Zachęcać do korzystania z różnych źródeł wiedzy, w celu podwyższania swoich umiejętności.
- Motywować uczniów do jeszcze większej aktywności w ramach pomocy

koleżeńskie).

- Utrwalać zasady i normy obowiązujące w świetlicy.

Wnioski wykorzystano przy tworzeniu planu pracy świetlicy szkolnej uwzględniając propozycje nauczycieli. Dyrektor doposażył świetlicę w materiały plastyczne do prowadzenia zajęć, skierował pismo do organu prowadzącego Szkołę o zwiększenie liczby godzin świetlicowych (otrzymał 2 godziny tygodniowo więcej niż w poprzednim roku szkolnym). Rozmowy ze spółką „Dwa Brzegi” nie przyniosły oczekiwanych efektów (nie zmieniono rozkładu jazdy autobusów).

W złożonych wyjaśnieniach Dyrektor Szkoły podała, że *Dyrektor szkoły i wychowawcy świetlicy stwierdzają jednomyślnie, że zapis dotyczący świetlicy szkolnej w ustawie o systemie oświaty z dnia 4 czerwca 2014 roku wpłynął na zapewnienie jakościowo lepszej opieki świetlicowej w szkole poprzez określenie liczby uczniów na zajęciach świetlicowych poprzez wprowadzenie obowiązku zapewnienia opieki świetlicowej wszystkim uczniom, którzy pozostają dłużej w szkole ze względu na czas pracy opiekunów, ze względu na organizację dojazdu do szkoły lub ze względu na inne okoliczności wymagające zapewnienia opieki w szkole. Natomiast za zbyt szeroki uważają zapis, dotyczący zapewnienia zajęć świetlicowych uwzględniających potrzeby edukacyjne, rozwojowe a także możliwości psychofizyczne, w szczególności zajęcia rozwijające zainteresowania uczniów, zajęcia zapewniające prawidłowy rozwój fizyczny oraz odrabianie lekcji. Zdaniem dyrektora uwzględnienie potrzeb uczniów w planie pracy świetlicy szkolnej jest możliwe, ale tworzenie grup świetlicowych ze względu na określone potrzeby mnoży grupy świetlicowe, nauczycieli świetlicy, generuje dodatkowe koszty dla organów prowadzących szkołę i należy ten zapis zmienić.*

(dowód: akta kontroli str. 191-195)

Wychowawca świetlicy (M.R.) w złożonym wyjaśnieniu podała, że *zapis w ustawie o systemie oświaty dotyczący świetlicy szkolnej jest zbyt rozbudowany. Uczniowie – uczestnicy świetlicy po 5 godzinach zajęć lekcyjnych, które wymagają od nich skupienia, aktywności i zaangażowania najchętniej na świetlicy szkolnej uczestniczą w zajęciach relaksacyjnych, zabawach integracyjnych lub zabawach indywidualnych wykorzystując zabawki, klocki i gry dydaktyczne. W zajęciach świetlicowych uczestniczą uczniowie w różnym wieku szkolnym (od klasy I do klasy III) , którzy mają różne potrzeby rozwojowe i różne zainteresowania zatem trudno jest wychowawcy świetlicy zaspokajać potrzeby każdego ucznia. Świetlica szkolna jest doskonałym miejscem, aby udzielać wsparcia edukacyjnego uczniom mającym problemy w nauce lub pochodzących z rodzin dysfunkcyjnych, w których uczniowie są pozbawieni takiego wsparcia.*

Przewodnicząca Rady Rodziców (M.S.) oświadczyła, że *rodzice pozytywnie oceniają działalność szkoły w zakresie zapewnienia wszystkim uczniom, którzy do szkoły dojeżdżają autobusem szkolnym oraz uczniom, których rodzice pracują zawodowo, opieki świetlicowej. Przy ustalaniu planu pracy świetlicy szkoła bierze pod uwagę sugestie i oczekiwania rodziców (...). Świetlica szkolna jest dobrze wyposażona w pomoce dydaktyczne, a uczniowie i rodzice są zadowoleni z opieki nauczycieli wychowawców świetlicy.*

(dowód: akta kontroli str. 196-197)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Szkoła diagnozowała potrzeby edukacyjne i rozwojowe oraz zainteresowania uczniów, ale na tej podstawie nie zostały utworzone grupy wychowawcze. Kryteriami utworzenia części grup były godziny przyjazdów i odjazdów środków transportu, w ramach zorganizowanego przez gminę bezpłatnego dowozu uczniów.

Szkoła prowadziła zajęcia świetlicowe uwzględniające potrzeby edukacyjne, rozwojowe oraz zainteresowania uczniów, ale nie były one skierowane do grup wychowawczych, ale do wszystkich uczniów obecnych na danych zajęciach

Dokonana przez Kuratora Oświaty ocena prowadzonych zajęć świetlicowych potwierdziła, że przy tworzeniu w roku szkolnym 2016/2017 grup świetlicowych wprowadzono diagnozowanie potrzeb i zainteresowania uczniów – kandydatów do zajęć świetlicowych, natomiast nie uwzględniono wyników diagnozy w momencie tworzenia grup, biorąc pod uwagę tylko czas przebywania ucznia na świetlicy szkolnej, który jest uzależniony od organizacji dowozu uczniów do i ze szkoły. Szkoła zapewniła pozostawanie pod opieką jednego nauczyciela nie więcej niż 25 uczniów.

3. Sprawowanie nadzoru nad funkcjonowaniem świetlic szkolnych.

3.1. Nadzór pedagogiczny prowadzony w Szkole dyrektora szkoły w latach 2014/2015 i 2015/2016 obejmował świetlicę szkolną.

W „Planie nadzoru pedagogicznego na rok szkolny 2014/2015” dyrektora Szkoły w podstawowych formach nadzoru – kontroli, w zakresie bezpieczeństwa uczniów zaplanowano kontrolę zajęć świetlicowych – 4 razy w roku, w terminarzu obserwacji zaplanowano obserwację zajęć świetlicowych – 2 razy w roku, a także w „Planie kontroli dokumentacji szkolnej” – kontrolę dzienników świetlicowych oraz kontrolę planów pracy (zapisy w planie nadzoru) – 4 razy na rok. Założony plan został wykonany wykonano.

W planie nadzoru dyrektora Szkoły w dokumencie „Zakres i organizacja kontroli i przestrzegania przepisów prawa w roku szkolnym 2015/2016” zaplanowano kontrolę dzienników 4-krotnie w roku szkolnym, przestrzeganie zasad bezpieczeństwa w czasie zajęć organizowanych przez Szkołę – na bieżąco. W dokumencie „Plan monitorowania” zaplanowano monitorowanie realizacji godzin wynikających z art. 42 ust 2 pkt 2 KN (zajęcia świetlicowe) – 2 razy w roku, w dokumencie „Terminarz obserwacji” zaplanowano obserwację zajęć świetlicowych z podaniem terminu obserwacji – 2 razy w roku. Plan zrealizowano w całości.

Dyrektor Szkoły prowadziła nadzór pedagogiczny funkcjonowania świetlicy w latach 2014/2015 i 2015/2016.

W roku szkolnym 2014/2015 dyrektor Szkoły prowadziła nadzór nad funkcjonowaniem świetlicy w formie kontroli i monitorowania. Kontrola dzienników zajęć świetlicowych prowadzona była w następujących terminach: 21.10.2014 r., 9.02.2015 r., 6.07.2015 r. (podpisy dyrektora w dziennikach i arkusze kontroli dzienników), dyrektor Szkoły dwukrotnie obserwował zajęcia świetlicowe, tj. w dniach 26. 11. 2014 r. i 4.05. 2015 r., sporządzając są arkusze obserwacji zajęć. Dyrektor kontrolował i zatwierdzał do realizacji plan pracy świetlicy szkolnej, co potwierdza stosowna adnotacja zamieszczona w planie pracy. Na zebraniu Rady Pedagogicznej podsumowującej pracę szkoły w roku szkolnym 2014/2015 przedstawiono „Sprawozdanie z działalności świetlicy szkolnej” (zapisy w protokole Rady Pedagogicznej z dnia 25.08.2016 r.).

Dwukrotnie w ciągu roku monitorowano realizację godzin świetlicowych, co wynika z ankiet nauczycieli przygotowywanych na posiedzenia Rady Pedagogicznej podsumowujące pracę Szkoły w I i II półroczu roku szkolnego.

W roku szkolnym 2015/2016 nadzór nad działalnością świetlicy szkolnej prowadzony był w formie kontroli i monitorowania. Kontrola dzienników zajęć świetlicowych prowadzona była w dniach: 30.10.2015 r., 2.02.2016 r., 6.05. 2016 r. i 4.07. 2016 r. (wpisy dyrektora w dziennikach zajęć oraz w arkuszach kontroli dzienników), dyrektor Szkoły zatwierdził do realizacji plan pracy świetlicy szkolnej potwierdza to zapis w planie, dyrektor Szkoły obserwował w dniu 12.02.2016 r. zajęcia świetlicowe, co potwierdza arkusz obserwacji zajęć. Na bieżąco monitorował liczbę uczniów na świetlicy, punktualność rozpoczynania zajęć, przestrzeganie zasad bezpieczeństwa. W sprawozdaniu dyrektora Szkoły z nadzoru pedagogicznego za rok szkolny 2015/2016 dyrektor dokonał oceny „Bazy szkolnej i warunków do realizacji w procesie nauczania i opieki” w świetlicy szkolnej, o czym świadczą zapisy w w/w dokumencie stanowiącym załącznik do protokołu Rady Pedagogicznej z dnia 30.08.2016 r. W tym samym protokole znajduje się „Sprawozdanie z działalności świetlicy szkolnej” Dodatkowo monitorowaniu podlegała realizacja zajęć świetlicowych w ramach godzin z art. 42 ust. 2 pkt 2 - o czym świadczą zapisy w ankietach składanych przez nauczycieli na zebrania podsumowujące pracę w I i II półroczu roku szkolnego 2015/2016.

Wnioski z nadzoru pedagogicznego w zakresie funkcjonowania świetlicy szkolnej w roku szkolnym 2014/2015 zawarte w dokumencie „Sprawozdaniu działalności świetlicy szkolnej” dotyczyły: zwiększenia liczby godzin opieki świetlicowej oraz doposażenia świetlicy szkolnej w gry planszowe i stolikowe dla dzieci.

Wnioski zostały wykorzystane przez dyrektora Szkoły w piśmie sformułowanym do Burmistrza Przecławia załączonym do arkusza organizacji pracy szkoły na rok szkolny 2015/2016, dotyczącym zwiększenia liczby godzin świetlicowych oraz środków na dokonywane zakupy.

Wnioski z nadzoru pedagogicznego w zakresie funkcjonowania świetlicy szkolnej w roku szkolnym 2015/2016 zawarte w dokumencie „Sprawozdaniu z działalności świetlicy szkolnej” oraz w „Sprawozdaniu dyrektora szkoły z nadzoru pedagogicznego za rok szkolny 2015/2016” dotyczyły: zwiększenia liczby godzin opieki świetlicowej oraz zatrudnienia nauczyciela – wychowawcy świetlicy, doposażenia świetlicy szkolnej w materiały plastyczne dla uczniów, zmian godzin dowozu dzieci do szkoły.

Wnioski zostały wykorzystane przez dyrektora Szkoły w piśmie sformułowanym do Burmistrza Przecławia załączonym do arkusza organizacji pracy szkoły na rok szkolny 2016/2017 dotyczącym zwiększenia liczby godzin świetlicowych oraz w dokonanych zakupach. Rozmowy prowadzone przez dyrektora Szkoły ze spółką przewozową „Dwa Brzegi” dotyczące zmian godzin dowozu uczniów, nie przyniosły rezultatów (wiązało by się z koniecznością otwarcia nowego kursu i zatrudnienia kolejnego kierowcy).

(dowód: akta kontroli str. 78-103, 202-226)

3.2. Organ prowadzący w dniu 20 października 2015 r. dokonał kontroli dotyczącej zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków zajęć oraz wyposażenia świetlicy szkolnej. Negatywnych ocen protokołów nie zawierał i nie sformułowano wniosków do realizacji.

(dowód: akta kontroli str. 227-230)

3.3. W dniu 18 marca 2013 r. w ramach nadzoru pedagogicznego prowadzonego przez Podkarpackiego Kuratora Oświaty dokonano kontroli planowej w Szkole Podstawowej w Przecławiu. Starszy wizytator Kuratorium Oświaty kontrolowała

Szkołę w zakresie zgodności z przepisami prawa organizacji pracy świetlicy. W ramach kontroli sprawdzano: liczbę uczniów podczas zajęć świetlicowych, prowadzenie dziennika zajęć świetlicowych, plan pracy świetlicy na rok szkolny 2012/2013, warunki pracy świetlicy szkolnej, ofertę zajęć świetlicowych. W wyniku kontroli nie wydano zaleceń pokontrolnych.

W dniu 10 listopada 2016 r. przeprowadzona została kontrola przez wizytatora Kuratorium Oświaty w Rzeszowie, a obejmowała m.in. analizę pod kątem właściwego doboru zajęć świetlicowych dla danej grupy wychowawczej oraz oceny stopnia uwzględniania podczas prowadzonych zajęć zapisów art. 67 ust. 5 ustawy. Według ustaleń Kuratorium Oświaty „przy tworzeniu w roku szkolnym 2016/2017 grup świetlicowych zdiagnozowano potrzeby i zainteresowania uczniów – kandydatów do zajęć świetlicowych. Zapytanie dotyczące zainteresowań znajduje się na karcie zgłoszenia dziecka do świetlicy szkolnej. Jednak nie uwzględniono wyników diagnozy w momencie tworzenia grup, biorąc pod uwagę tylko czas przebywania ucznia na świetlicy szkolnej, który jest uzależniony od organizacji dowozu uczniów do i zez szkoły. W związku z tym obie grupy świetlicowe uczestniczą w takich samych zajęciach. Natomiast oferta tegorocznych zajęć zawartych w planie pracy została przygotowana właśnie z uwzględnieniem tej diagnozy wstępnej”.

(dowód: akta kontroli str. 231-234)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Dyrektor Szkoły prowadził nadzór pedagogiczny funkcjonowania świetlicy szkolnej poprzez obserwacje, monitoring obecności, kontrole dzienników, analizę sprawozdań i ankiet, włączanie tematyki świetlicy do programu posiedzeń rady pedagogicznej; Wykorzystywał ustalenia wynikające ze sprawowanego nadzoru do poprawy funkcjonowania świetlicy szkolnej.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹⁰, wnosi o:

- przestrzeganie zasad kwalifikowania wydatków do paragrafów budżetowych, zgodnie z przepisem art. 39 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. *o finansach publicznych* oraz zapisami załącznika nr 2 do Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 2 marca 2010 r. *w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych*.

- usunięcie progu w drzwiach wejściowych do świetlicy szkolnej oraz – w miarę możliwości architektonicznych – dostosowanie wymiarów drzwi do wymogów określonych w § 75 ust. 2 i ust. 3 cytowanego wcześniej rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. *w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie*.

¹⁰ Dz. U. z 2015 r., poz. 1096 oraz z 2016 r., poz. 677

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Rzeszowie.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 30 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Trzebownik, dnia stycznia 2017 r.

Kontroler
Władysław Tabasz
Doradca prawny

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Rzeszowie

Dyrektor
Wiesław Motyka

.....
podpis

.....
podpis